JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIË.

A°. 1858. WOENSDAG 20 JANUARIJ. N°. 6.

Prijs per half jaar voor *Batavia* . . . . . . ƒ 12,50.
» » » » *Java* . . . . . . » 15,—.
» » » » *Buitenbezittingen* . . » 17,50.
» » » » *Nederland* . . . . . » 22,50.
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven *franco*.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, voor posttijd.

De prijs der Advertentiën is 50 cent voor de Vijf woorden.
Bij eerste of meerdere herhaling 25 » » » » »
Behalve het Zegel voor den Lande.

Bij deze Courant behoort één BIJVOEGSEL.

Bij beschikking van Zijne Excellentie den Minister van Kolonien, van 19 September 1857 litt. A. no. 9, is aan den Oost-Indischen ambtenaar, met verlof in Nederland, *M. A. J. Gaillard*, laatstelijk resident van Japara, verleend eene verlofsverlenging voor den tijd van *zes* maanden.

Bij beschikking van Zijne Excellentie den Minister van Kolonien, van 19 September 1857 litt. A no. 12, is aan den Oost-Indischen ambtenaar, met verlof in Nederland, *J. H. van Bouwdijk Bastiaanse*, laatstelijk opziener bij de koffij-bereiding in de residentie Bantam, verleend eene verlofsverlenging voor den tijd van *zes* maanden.

Civiel Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den ambtenaar op wachtgeld *A. Govers*.

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den eersten stads-geneesheer te Samarang *W. F. Steenstra Toussaint*.

Ontslagen:

Uit zijne betrekking, de in zijne functien geschorste controleur der derde klasse bij het binnenlandsch bestuur ter Sumatra's Westkust *F. L. C. J. Smissaert*.

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, de controleur der derde klasse, bij de landelijke inkomsten en cultures *J. de Lamberg Broeman*.

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, met behoud van regt op pensioen, de eerste klerk op het vendukantoor te Batavia *W. V. Frans*.

Benoemd:

Tot assistent-resident van Lebak (residentie Bantam), de controleur der eerste klasse bij de landelijke inkomsten en cultures *F. W. Jacobi*.

Tot posthouder te Lais (assistent-residentie Benkoelen), de gegageerde opperwachtmeester van het regiment Oost-Indische cavallerie *O. J. B. Bloem*.

Tot zoutverkoop-pakhuismeester te Pekalongan, de eerste klerk op het vendukantoor aldaar *J. Westhoff*.

Militair Departement.

Ontslagen:

Op zijn verzoek, eervol, uit de betrekking van adjudant van den generaal-majoor, commandant der tweede militaire afdeeling op Java, de eerste luitenant der infanterie *[illegible]*.

Op zijn verzoek, eervol, uit Z. M. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de kapitein der infanterie *A. J. van Akker*.

Benoemd:

Tot adjudant van den generaal-majoor, commandant der tweede militaire afdeeling op Java, de eerste luitenant-adjudant bij het 8ste bataillon infanterie *F. G. Meis*.

Tot adjudant bij het 8ste bataillon infanterie, de eerste luitenant *J. F. Bruigom*.

Tot adjudant in de derde militaire afdeeling op Java, de eerste luitenant *O. F. van Cattenburch*, van het 12de bataillon infanterie.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, aan den ridmeester van het regiment Oost-Indische cavallerie *G. E. Tolsma* en aan den kapitein der infanterie *N. G. van Huffel*.

Marine-Departement.

Ontslagen:

Eervol, als directeur van de fabriek voor de marine en het stoomwezen te Soerabaija, de adjunct-ingenieur voor het stoomwezen in Nederlandsch-Indië *F. van Vollenhoven*.

Eervol, onder toekenning van den titulairen rang van kapitein-luitenant-ter-zee van het sedentaire zeewezen, de luitenant-ter-zee der eerste klasse van het sedentaire zeewezen, onder-equipagemeester bij het marine-établissement te Soerabaija, *D. L. Wolfson*.

Benoemd:

Tot directeur van de fabriek voor de marine en het stoomwezen te Soerabaija, de kapitein-luitenant-ter-zee titulair van het sedentaire zeewezen in Nederlandsch-Indië *D. L. Wolfson*.

Door *Th. M. Scharff* en *J. B. van der Werff*, echtelieden, wonende te Pekalongan, is bij rekest van 7 December 1857, aan Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië het verzoek gedaan, dat aan hunnen minderjarigen zoon, *Jan Hendrik Scharff*, moge worden vergund, bij zijnen geslachtsnaam dien te voegen van *van der Werff*, en zich alzoo in het vervolg te mogen noemen en schrijven *Jan Hendrik Scharff van der Werff*.

Geschiedende deze aankondiging ter voldoening aan artikel 7 van het burgerlijk wetboek voor Nederlandsch-Indië.

BATAVIA, *14 Januarij* 1858.
De Algemeene Secretaris,
VAN DE GRAAFF.

ADVERTENTIEN.

Postkantoor.

Landmail van Januarij.

De directeur der posterijen te Batavia herinnert aan de belanghebbenden, dat de 2de mail-stoomer in Januarij den 26sten zullende vertrekken, de brievenpakketten daarmede te verzenden, bij het postkantoor te Weltevreden zullen worden gesloten op Maandag den 25sten Januarij aanstaande:
a. des avonds ten 8 ure, voor Europa, Britsch-Indië, China enz., enz.
b. des middags ten 1 ure, die voor Banka, Palembang, Billiton en Riouw.

VENDUTIEN.

Op Donderdag 21 Januarij, wegens vertrek, voor het woonhuis van den heer *W. Hamme Jr.*, op Molenvliet.

en

Tegen 4 pCt. vendusalaris, voor het commissiehuis van *van Slooten Morgan en Co.*

Op Vrijdag 22 Januarij, wegens vertrek, voor het woonhuis van den heer *N. J. van Gool*, in Gang Chaulan, door *Cassalette en Co*

en

Tegen 4 pCt. vendusalaris, voor het commissiehuis van *Gebr. Hoteljé en Co.*

Op Zaturdag den 23 Januarij, voor het locaal der Beurs.

Op Dingsdag 26 Januarij, voor een huis op Toko Tiga, in den Chineschen Kamp, door gebr. *Hoteljé en Co.*

Oproeping van Crediteuren.

In de *Javasche Courant* van heden worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door de agenten der Samarangsche boedelkamer te Ngawi, van wijlen de luitenant der chinezen *Tan Tsijang*.

Door de agenten der Soerabajasche boedelkamer te Bezoeki, van wijlen *Liem Tjing Hoang*.

VERTREKKENDE PERSONEN.

J. Lose en familie.

Aangekomen Vreemdelingen

te *Batavia, van den* 16 t/m den 19 Januarij 1858.

MARINE HOTEL. *M. S. van Dusseldorp*, van Nederland. — *Francois B. de Lange*, van Idem. — *A. J. Koch*, van Idem.

HOTEL DES INDES. *J. A. van der Chys*, van Batavia. — Mevr. *van der Chys*, van Idem. — *S. G. Westenberg*, van Holland. — Mevr. *Westenbergh* en 2 *dochters*, van Idem. — *H. G. Dahmen*, van Bantam. — *C. A. D. G. van Hoëvell*, van Batavia. — Mevr. *van Hoëvell*, van Idem. — *Weber*, van de Reede. —

JAVA HOTEL. *P. van den Berg*, van Amsterdam. — *G. D. A. Ampt*, van Onrust. — *Jantzen*, van Adelaide — *J. K. Rienks* en *Familie*, van Buitenzorg. — *P. Kenzekamp*, van Macao. — *F. Kieril*, van Idem.

Advertentien

Bevallen van een DOCHTER, *E. Brouwer*, geboren *Young*.

BATAVIA, 15 *Januarij* 1858. (168)

Bevallen van een dooden ZOON, *A. Zimmer*, geb. *Verdoorn*.

MEESTER-CORNELIS, 19 *Januarij* 1858.
(170)

Bevallen van eene DOCHTER *H. G. [illegible]* *de Prenicie*, [illegible]
7 Januarij 1858. (159)

Voorspoedig bevallen van eene DOCHTER, *A. C. W. Weitzel*, geb. *de Paulij*.

BATAVIA, 18 *Januarij* 1858. (169)

Bevallen van eene DOCHTER, *J. Bouset*, echtgenoote van
C. VAN BRONCKHORST.

SOERACARTA, 23 *December* 1857. (165)

Den 1sten Januarij 1858 overleed na eene korte ziekte Mevrouw de Wed. *A. A. A. Jacometti*, geb. *Bron*, diep betreurd door hare kinderen, behuwdkinderen en kleinkinderen.
(151) *Uit aller naam*,
Eenige kennisgave. H. JACOMETTI.

Heden overleed ons jongste kindje *Wendelina Claudina Louisa*.
A. F. D. PLANCKEN.
J. C. L. PLANCKEN,
SALATIGA, 12 *Januarij* 1858. *Verspijck*
(193).

Met de mail van November ontving ik uit Amsterdam, de treurige tijding van het afsterven, op den 10den dier maand, van mijnen geliefden broeder *G. Brongers*, kapitein der artillerie van het O. I. Leger, in den ouderdom van 34 jaren.
SOERABAYA, H. W. BRONGERS.
15 *Januarij* 1858. *Kapitein der Art.*
(180).

MOEDERLIEFDE. (*Vervolg*).

Henriette beloofde er ten volle gebruik van te zullen maken en recommandeerde haar wederkeerig dienstbetoon, «hoewel,» zei ze, «ge zult daaraan minder behoefte hebben dan ik, mijne hartelijkheid moge echter de beperktheid mijner middelen vergoeden.»

«Och! me lieve!» hernam mevrouw op smachtenden toon, spreek zoo niet, goede raad is duur, dat heb ik al zoo dikwerf ondervonden, en in onzen kring vindt men zoo weinig voedsel voor 't hart, zoo weinig sympathie en medegevoel, en als men aan melancholie lijdt, heeft men daaraan zooveel behoefte; ge zult mij, hoop ik, dikwijls opbeuren.»

Om Henriettes mond zweefde een weemoedig lachje, terwijl zij somber neerblikte op de zware plooijen van haar weduwkleed, dat een scherp contrast vormde met de schitterende kleuren van het rijke en weelderige toilet der barones.

Dien blik begrijpende, vervolgde deze, terwijl zij Henriettes hand aanraakte: «Och me lieve! een ieder krijgt al zoo zijn deel, en die dagelijksche kleine grieven zijn zoo ontzenuwend, zoo verslappend; eene groote smart wordt door het medelijden verzacht, maar over die zoogenaamde kleinigheden mag men zelfs geen klagt uiten of men loopt gevaar van bespot te worden.»

«Welligt, dacht Henriette, »omdat zij 't algemeen eigendom zijn, maar aan die klaagtoonen een einde willende maken, bragt zij 't op een ander *à propos*, zeggende: «Ik heb met genoegen gisteren je meisjes eens gezien, wat lieve kopjes! de oudste gelijkt je sprekend.»

De barones liet zich het compliment aanleunen en vroeg: «Waren ze niet verlegen? Ge begrijpt, anders blijven zij op de kinderkamer; zij komen zoo weinig onder de menschen.»

«Ik heb 't niet gereflecteerd; Eduard en Louise waren dadelijk eigen met hen, en ik vind 't aardiger voor de meisjes wat bloode dan zoo bij de hand.»

«Ja dat zijn ze volstrekt niet; de jonkers des te meer; ze verschillen slechts een jaar, en dat geeft een gekibbel, vreeselijk; ze gaan nu hier school, van der Leeden wou ze een gouverneur geven, maar daar zag ik erg tegen op, later *enfin* zal 't wel dienen, dan blijven ze meer in hun kring, maar dat kan nu nog geen kwaad. Heb je ook eene gouvernante!»

«Neen, ik heb de kinderen nog zelf bezig gehouden, en liet ze les geven; na de vacantie zullen Eduard en Louise op school gaan, de twee anderen houd ik nog wat bij mij.»

«Nu ze schijnen regt gezeggelijk, ik heb er al mijn strijd op gehad, dat ze daar zoo lief zaten te spelen, bij de mijne duurt het zoo lang niet, en ik heb nog al eene gouvernante, eene bonne en eene tweede kindermeid, maar ach! daar geven de jongens niet om, en dat plagen, dat plagen!»

«Och,» zei Henriette, vergoelijkende «dat beteert ook wel als ze wat ouder worden.»

Een flaauwe zucht was 't antwoord der barones, en weldra maakte de komst van het rijtuig een einde aan haar bezoek. De gouvernante kwam met de freules mevrouw afhalen, en reeds hadden de van Ingetjes zich op de stoep geschaard, om de kleinen als oude bekenden de handjes toe te reiken; doch 't zij dat het bijzijn van mama hen bedwong, die intusschen naderde, 't zij een min goede luim hen verstoorde, Mathilda verschool

VENDU[illegible]

Op Donderdag den 21 dezer, [illegible] den Heer **W. Humme** [illegible] vertrek, van zijn netten [illegible] ameubelement, IJzeren [illegible] en ander [illegible] peesch meubilair. (158)

VENDUTIE

Op Vrijdag den 22 Januarij 1858,

à 4 pCt. Vendusalaris,

voor het commissiehuis van

Gebr. Roselje & Co.

van eene partij pas aangebragte gave provisien, bestaande uit 150 vaatjes boter, 100 kazen, 75 hammen, 100 manden à 50/2 kruiken selserwater, 100 kistjes à 1 dozijn olijfolie, 50 kisten à 1 dozijn Fransche tafelazijn, 4 kisten provisien in blik, bij kleine geassorteerde kavelingen, 10 stellen kamferhouten koffers met koper beslag en 2 kisten fijn graslinnen.

Voorts een Amerikaansch faktuur, bestaande uit 60 zeer solide elegant bewerkte wipstoelen, nieuw genre, van mahonijhout en verguld, 56 diverse Amerikaansche klokken, 2 kisten do. «crackers» (beschuit), 50 stuks wit marmeren bladen voor tafels, consoles en buffetten, 100 oncen sulfate de quinine van *Pelletier*, in fleschjes van 1/2 ons, 50 kistjes à 1 dozijn zeer fijne portwijn, 800 kistjes Engelsche zeep, 150 dozijn hangsloten, 550 dozijn parapluies, 200 dozijn parasols, waaronder zeer fraaije van zijde, heeren- en dames zijden handschoenen, corsetten, fijne zakdoeken, gordijngoed, 20 stukken gebloemd fluweel, pleeten lepels en vorken, 7 kleine toiletten portatief, 26 balen en kisten, inhoudende chitsen, slendangs, cambricks, jaconnets, gestreepte drills, etc. — Wijders prachtige tafel-serviesen à 24 personen, en een paar rijk vergulde spiegels, waarvan de dimensien der glazen zijn 201 bij 125 Ned. duimen.

Een en ander zonder reserve. (145)

VENDUTIE

op Vrijdag den 22 dezer,

wegens vertrek, voor het woonhuis van den WelEdelen Heer **N. J. van Gent**, in Gang Chaulan, n°. 9, door *Cassalette* & *Co.*

van Spannen Macassaarsche en andere Paarden, Wagens, waaronder 2 Vis à Vis, zijnde een derzelve bijna nieuw, Tent- en Kinder Wagentjes, Tuigen- en Stalgereedschappen, verder van deszelfs zeer goed onderhouden Inboedel, bestaande uit Meubelen van djatihout en andere houtsoorten, als: Banken, Stoelen, Tafels, Kaspen en Kleerkasten, Spiegels en Schilderijen, Kroon-, Hang-, Tafel- en Muurlampen, Stolpen, Consoles en Waschtafels met marmeren bladen, Speel- en Penant-Tafels, Pendules en Candelabres, één- en twee- Mans- en Kinder Ledikanten, Buffet- en Dispenskast, een Eet-tafel voor 18 personen, Porceleinen Eet- en Thee-Serviezen, Glaswerk, Pleeten Likeur Olie en Azijn- en Zuurstellen, 1 Amerikaansche IJskist, een goed zingende Kanarievogel, Bloemen in potten enz. enz. (155)

OP DE VENDUTIE

Ten huize van den WEd. Gestr. Heer **N. J. van GENT**, op 22 dezer, zal nog worden verkocht:

Een extra fraai Sandelwo[o]d Rij-paard.

(190) CASSALETTE & CO.

[illegible]fde [illegible] vendutie [illegible]eden [illegible] geene gegad[illegible] zijn ge[illegible] [illegible]gen in blok[illegible] deel [illegible] N[illegible] urt of wij[illegible] *Aban*[illegible] [illegible] on[illegible] No. 371 bre[illegible] [illegible]ven [illegible]*che* [illegible]den [illegible] November en 5 December 1857 te koopen, zoo is de nadere verkoop van hetzelve uitgesteld tot op Zaturdag den 23sten Januarij aanstaande des 's morgens ten 10 ure ter plaatse voormeld.

MR. F. VAN HEMERT.

BATAVIA, 16 *Januarij* 1858. (167)

VENDUTIE

op Dingsdag en Woensdag

den 26 en 27 Januarij 1858.

voor het huis van wijlen den Chinees **Oeij Makauw** op Toko Tiga door *Gebr. Roselje* & *Co.*

van een nog geheel nieuwen Palanquin en een dito Milord, diverse Meubelen, Wagentuigen, eenpartij afbraak, eene aanzienlijke partij wit marmeren Steenen, een Gammelang Spel, eene grooten ijzeren Brandwaarborgkast, oude en nieuwe Ducaten, Sovereigns, tienguldenstukken, Dubloenen, gouden Buikbanden, Spelden, Ringen, zilveren Lepels en Vorken, dito bladen, dito Theeserviesen, broodmanden, enz. Wijders eenpartij staaf-goud en het geen verder ten voorschijn zal worden gebragt. (196)

VENDUTIE

op Vrijdag den 29 Januarij 1858.

voor het Commissiehuis van *Abeelen Dennison* & *Co.*

van Boter, Zeep, Koffij, Goenie-zakken, Tapijten, Tafelserviesen enz. enz. (203)

Per de «*Rostock*» van Liverpool, ontvingen de ondergeteekenden wederom eenige van de sints jaren in Indie als zeer deugdzaam bekende **LAMPEN**, met 1, 2, 3 en 4 lichten, alsmede **TAFEL-LAMPEN**.

(148) Gebrs. ROSELJE & Co.

Parijsche Hobbelpaarden (Bascule de fer.)
Kinderspeldoosjes (Jeux de Société), 12 spelen in een doos, *f* 6 tot *f* 20.—
Faroe-spelen.
Fraaije Bouwdozen (Jeux d'Architecture.)
Kinder Legkaarten (de Werelddeelen).
Parijsche Tollen.

Ontvangen bij

(150) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

TOKO RIJSWIJK.

Per laatste Schepen ontvangen:

St. Julien, Branne **Mouton,** First **Claret médoc,** 1e. kwaliteit, old **Champagne Cognac** Merk **Equem fils Bordeaux, Champagne Veuve Clicquot** en **Jacquesson, Cognac John Albertij** en **Palmer frères, Rhijnwijn, Muskaat,** Valk- Haantjes- Engelsch **Bier, Allsops** en **Porter, Genever AVH** en **NL;** Eerste kwaliteit, **Madera, Portwijn, Boter, Kaas, Hammen, Rookvleesch, Rolpens, Saucijssen,** benevens een groote hoeveelheid Hollandsche, Fransche, Engelsche en Lubeksche **Blikken** Deensche **Asperges, Koek, Banket, Suikerwerk,** Amerikaansche Engelsche, en Samarangsche **Beschuit, Glas, porselein, Eau de Cologne, H.S. Manilla sigaren,** zeer élégante **Tafelkleeden, poppen** en kinder **Speelgoed, Alcativen** en **Voetenbankjes, Jeux de Société,** Chineesche **Vlesjes, Werktafels, Crêpe schawls, Moderateur lampen, Crawatsen, Zwepen** en **Sporen, pleetwerk,** Present **Glazen** en **Flacons,** een zeer fraaij assortiment **Stereoscopen** met **Epreuves,** benevens een aantal goederen meer, *alles tot zeer verminderde prijzen en waarvan de kwaliteit gegarandeerd word.*

(155) J. S. SAIJERS.

[illegible] VAN [illegible]LEEFF & Co.

[illegible] P[illegible] en Rijswijk,

[illegible]oo[illegible], Wijn

van het merk

Carbonnus St.-Julien C[illegible] fils.

In kistjes van 1 en 2 dozijn flesschen.

(179)

S. B. VAN KLEEFF en Co.

Passer Pisang en Rijswijk.

Ontvangen:

Een partijtje **Bourgogne Wijnen,** als;

Hermitage

Chambertin en

Romanée.

Alsmede:

MUSCAAT LUNEL

en

Muscaat Frontignan.

(178)

S. B. van Kleeff & Co.

Passer Pisang en Rijswijk.

Per het Fransche schip EMANUEL:

Een factuur ***Fransche Provisiën,*** waaronder

Vermicelle en Macaronie

in kistjes. (177)

OLISLAEGER,

Juwelier en Goudsmid, *Rijswijk,*

Heeft op nieuw ontvangen:

een factuur Goudwerken.

Als: prachtige ***Armbanden*** en ***Broches*** met ***Brillanten, Parures*** en demie ***Parures, Armbanden, Broches*** en ***Oorringen*** met ***Koralen*** gemonteerd, ***Knoopjes*** voor Dames, ***Medaillons, [illegible]getjes, Gouden Hals-*** en ***Horlogiekettingen, Cachetten, Charivari's, Vest-, Manchetten-*** en ***[illegible], Horlogie sleutels, [illegible], Visitekaartjes, Medaillons Schilderijen,*** enz.

(152)

Hoefsmederij.

Engelsch beslag.

werkplaats op *Noordwijk, 2e huis van Gang Patjenongan*, onder toezigt van den Gouvernements veearts.

(176) NOORDIJK.

E. RINCHON,

a l'honneur de donner connaissance au Public de *Batavia*; qu'il vient de recevoir directement de *Paris*, par le bâtiment le **Manuel,** un grand *Choix de nouveautés, lingerie, robes de bal, robes de soie, de barège, d'organdie de tarlatane; Moiré noir antique, soie noire, chemises, Jupes Isabelle, corsets, lacets de corsets de toutes couleurs, chemisettes, mouchoirs brodés, fleurs, couronnes de mariées, sorties de Bal, chapeaux de dames, souliers d'enfants, Bottines caoutchoux etc. etc. Draperie, Etoffes mélangées pour paletots, pantalons nouveautés, gilets de bal en tout genre, gibus, casquettes pour hommes et pour enfants.*

Parfumerie de la société Hygiénique.

(188)

---

zich achter de gouvernante en Wilhelmina was ook moeijelijk tot praten te bewegen.

Henri waagde zich aan de hand der meid, met eene mengeling van angst en stoutmoedigheid, zoo digt mogelijk bij de mooije paarden, die van ongeduld trappelden, en de kleine Nancy schaterde tegen de blinkende tuigen, dat het een lust was om te hooren.

Onder vriendelijke begroetingen en vleijende woorden tegen de kleinen, steeg mevrouw van der Leeden statig in het équipage, waarin zij zacht neêrgleed, en verwijderde zich onder kushandjes van Roland.

Henriëtte bleef hen, met de kinderen aan de hand, nog even nastaren; en Louise kon haar wensch, naar zulk een mooi rijtuig, niet bedwingen.

«Wat zou dat prettig zijn!» zei ze.

«O!» viel Eduard in, «wij zullen van den zomer ook wel eens met moe uit rijden gaan.»

«Ja, maar toch niet in zoo'n mooi.»

«Dat doet er ook wat toe,» hervatte Eduard, «rijden is rijden, niet waar, moe?»

«Wel zeker, mijn jongen!»

«En ik geloof,» vervolgde de knaap, al voorthuppelende in den gang, «dat wij er wat vrolijker in zullen zitten dan die freules. Wat zaten ze stijf!»

Intusschen was de tafel gereed en het gezin zette zich aan den eenvoudigen maar overvloedigen disch.

Tegen den avond lokte het heerlijke weer Henriëtte naar 't balconnetje, waarop de bovengang uitliep. Daar toefde zij eenige oogenblikken, door het heerlijk panorama, dat zich aan haar oog ontrolde, geboeid en in zalig gepeins verloren.

Het was ook een wonderschoon landschap, dat door het tintelende maanlicht zacht verhelderd, in lieftelijke majesteit voor haar lag uitgespreid! Zacht kabbelde de zilveren stroom, door een enkel schitterend zeil verlevendigd, hier door begroeide bergen, ginds door de welige vlakte omzoomd, aan hare voeten. Hoe spiegelen zich de rozenroode wolkjes in zijn klaren vloed! Hoe kalm en schoon verlicht, rust daar Gelders, hoofdstad, omkranst door de donkere denneubosschen! In grillige speling verzilvert het maanlicht enkele haren gebouwen, terwijl andere in diepe duisternis gehuld

zijn. Dat gezigt, die geurige lentelucht, door den zachten adem des winds tot haar opgevoerd, dat teeder gezang der vogelen! O! 't al herinnert haar [illegible] schoonen avond, waarin zij, vol van 't innigst zielsgeluk, aan Eduards zijde die heuvelen daar ginds bewandelde, rijk in liefde, rijk in bewondering, rijk in de nabijheid Gods, die zich zoo vol majesteit en liefde rondom hen openbaarde!

Die gedachte doet een traan der smarte in haar oogen opwellen; levendig voelt zij haar gemis; maar toch blijft vrede de grondtoon haars harten.

Daar klinkt de dorpsklok vriendelijk en lieflijk door het dal. Roerende tonen, die den mensch opwekken, zijn innigste gevoel den Heere te heiligen!

Zoo klonken zij ook Henriëtte tegen, als brachten zij hun afscheidsgroet aan den vliedenden dag toe, hunne welkomst aan den stillen, zegenden nacht. Zij stemden haar tot dank, tot vertrouwen.

Minder kalm en gelukkig was de dag voor Mevrouw van der Leeden voorbij gesneld. Neg in het rijtuig zittende, beklaagde zij zich tegen de gouvernante over de stijfheid der freules; zij schaamde zich over hunne manieren, waar zij ze bij anderen vergeleek, aan wier opvoeding zoo

Avec permission de M. le Résident de Batavia.

Cirque Européen au Koningsplein.

Vendredi 22 Janvier 1858.

Représentation au bénéfice de Mr. et Mme. Guérius.

On donnera à la demande générale du Public, encore deux autres Représentations.

Programme:

1. LE SINGE MINGO.
2. MORT ET VIVANT par Mrs. Tiss et Chevallier.
3. POSES DU MANTEAU par Mme. Guérius.
4. LE STEEPLE CHASSE par Mr. Chevallier.
5. DRAGON EN HAUTE ÉCOLE par Mr. Schmidt.
6. L'ÉCOSSAIS, SCÈNE MIMIQUE par Mr. Tiss.
7. TRAVAIL EN FORCE par Mme. Guérius.
8. JULIE EN LIBERTÉ par Mr. Schmidt.
9. PASSAGE DU TOUR par Mme. Guérius.

Entr'acte.

10. LES TROIS AMANTS TROMPÉS par Mme. Schmidt, Mme. Guérius, Mrs. Schmidt, Guérius, Tiss, Chevallier, Charles etc.

Prix des Places:

Un Cavalier ou Dame	f 3,—
» Officier jusqu'au grade de Capitaine	» 2,—
» Enfant	» 1,50.
» Malais	» 0,50.

12 Billets pour un Cavalier ou Dame	f 24,—
» » » Officier jusqu'au grade de capitaine	» 18,—
» » » enfant	» 12,—

Pour toutes places retenues f 0,50.

On commencera à heures précises. (198)

Met toestemming van den Heer Resident van Batavia.

FUNAMBULO

van den heer LUIS FERREIRA

In de Stad, tegenover het Lichthuis.

LAATSTE VOORSTELLINGEN,

op Zaturdag den 23 en 30 Januarij

Van verscheidene nieuwe en groote voorstellingen gevolgd door klugtige Pantomime.

Prijzen der plaatsen:

Eerste rang	f 1,—
Tweede » of staan-plaats	» —,50.

Kinderen beneden de 12 jaar de helft.

Aanvang des avonds om 8 ure precies. (199)

Au Koningsplein en face le Gang Hool.

Avec l'autorisation de M. le Résident de Batavia.

COSMORAMA,

dirigé par Monsieur POTIER.

Ouvert tous les jours, même le Dimanche, depuis 7 heures du soir jusqu'à 11 heures.

Dix sept Points de Vues ou Tableaux.

Prix D'ENTRÉE,

3 florins par Personne.

1 florin pour les Enfants jusqu'à l'age de 7 ans.

Au dessus de cet age, entrée entière.

AVIS. Une fois sorti du salon du Cosmorama, on ne pourra y rentrer dans la même soirée, qu'en reprenant un nouveau Billet d'entrée.

On est prié de ne pas fumer dans le salon du Cosmorama. (158)

ENGELSCHE DAMES EN HEEREN LAARSJES EN SCHOENEN,

zijn door ons op nieuw ontvangen, en kunnen wij aanbevelen wegens solide en nette bewerking, terwijl dezelve deugdzaamheid, door hen die dat fabrikaat in gebruik kennen, ten zeerste geroemd wordt.

(149) VAN RIET & TER GOUW.

W. J. OLLAND.

Noordwijk tegenover het **Java-Hôtel**

biedt zich aan tot het

Galvanisch Vergulden en Verzilveren

van alle Metalen van welke grootte en vorm, waarvan hij reeds de voortreffelijkste proeven heeft mogen leveren. (200)

De ondergeteekenden hebben ter verkoop ontvangen een partijtje esquise wijn, van het in Indie zeer gunstig bekende merk

St. JULIEN,

CRUSE & FILS FRERES,

BORDEAUX.

in kisten van 1 dozijn flesschen.

Liefhebbers van een delicieus en onvervalscht glas wijn, zij deze bijzonder aanbevolen.

(147) Gebrs. ROSELJE & Co.

Mme Jne COCQUELIN.

Wegens vertrek,

Verkoop van verschillende goederen tegen verminderde prijzen.

(157)

FAUCAULT & CO.

ont l'honneur de donner connaissance au Public de *Batavia, qu'ils ont reçu un grand choix d'Etoffes en tout genre, tels que pantalons (fantaisie), pantalons étoffes extra pour monter à cheval, draps nouveautés pour habits et paletots (fantaisie), gilets de bal. Étoffes pour vêtements de voyage, gibus, casquettes. Boutons pour gilets, cravattes etc. etc.*

(189)

TARIEF

VAN DE

BATAVIASCHE MANEGE

Voor het dresseren van een rijpaard	f 80,—
Idem van een wagen- of bendiepaard	» 25,—
Voor het een of twee maal 's weeks afrijden van een gedresseerd paard per maand	» 10,—
Fourage en stalling per maand	» 15,—
Een toertje buiten de *Manège*	» 5,—
Commissie voor verkoop 5 pCt.	
Dertig rijlessen	» 40,—

Kaartjes voor rijlessen zijn personneel.

(195) F. H. VAN HEERDT.

THÉ DANSANT

op Zaturdag den 30 Januarij 1858.

Namens de Directie,
De Secretaris,

(204) E. R. GOTELING VINNIS.

TE KOOP

Een BENDIE met Engelsche Veeren en Oliebussen. Twee bijzonder sterke en vlugge PAARDEN met Tuig enz. prijs f 500.

Te bevragen bij H. M. VAN DORP.

(192)

HET KANTOOR

van den ondergeteekende is verplaatst naar de Oostzijde der Groote Rivier.

(186) W. CORES DE VRIES.

11,000 Gulden.

In leen gevraagd tegen hooge verband.

Adres onder L. L.

(194) LANGE & Co.

Vermist

2 KISTEN, gemerkt

IVVO N°. 13 en IVVO N°. 14.

De Vinder wordt verzocht daarvan berigt te geven in het *Hôtel der Nederlanden.* (142)

Wordt Gevraagd,

Een Europeesche Mandoor of Opziener, [illegible] vast salaris, met vrije woning, wagen en tevens gebruik van paarden. — Op een fatsoenlijk gedrag wordt meer dan op bijzondere kunde gelet.

Reflecterende gelieven zich met francobrieven te adresseren, onder het adres M. T. N. bij H. M. VAN DORP.

(201)

BATAVIA, 16 *Januarij* 1858.

Gevraagd,

Iemand het opzicht over een aantal bedienden kunnende houden (vooral geen sterke drank gebruikende). Alsmede eene *Vrouw* tot hetzelfde doel.

Adres L. G. Bij den uitgever der *Java-Bode.*

(197)

---

oneindig minder zorg en kosten besteed werden; de gouvernante mogt hunne blooheid vergoelijken zoo veel zij wilde, en hare pogingen om zich het vertrouwen van de barones door naauwkeurig toezigt over de freules waardig te maken, zooveel mogelijk verheffen; mevrouw was en bleef ontstemd gedurende den rid tusschen de bekoorlijkste streken. Ongelukig was de tehuiskomst maar al te geschikt om mevrouws overgevoeligheid te kwetsen; der jonkers speelzucht was namelijk naar gewoonte in plaagzucht ontaard, die de groote trouwe hond moest misgelden; het dier had eerst geduldig de luimen der jonkers verdragen; maar ten laatste had een duchtige beet aan het spel op eene onaangename wijze een eind gemaakt, waarop eene knorrige huil- en gilpartij volgde, die mevrouw bij haar binnentreden hoogst dissonant tegenklonk. Door dit geschreeuw vreeselijk gealarmeerd, werden de knechts en meiden opgeroepen, om het voorval toe te lichten, dat door de verschillende [illegible] der jonkers in 't duistere bleef, en na hen hunne onachtzaamheid verweten te hebben, werd er terstond om den chirurgijn gezonden, die van zijn smakelijk middagmaal geroepen, niet minder ontstemd was, voor zulk eene beuzeling daarin gestoord te zijn; en in plaats van in mevrouws klaagtoonen te deelen, 't eene goede les voor den jonker achtte, even als de baron, die aan het diner alle mogelijke moeite deed om mevrouw te vrede te stellen, en zich niet door [illegible] eene kleinigheid, te laten verstoren. Niets mogt baten: mevrouws zenuwen waren zóó geschokt, haar gevoel zóó aangedaan, ja haar toorn zóó zeer opgewekt door de berisping, die de chirurgijn zich niet had ontzien in haar bijzijn den jonker toe te voegen, dat zij eens allernaarsten middag doorbragt, en zich bitter beklaagde, door het noodlot bedeeld te zijn, geen enkelen dag ongestoord genot te mogen smaken.

Wel zijt gij te beklagen arme rijke, die de bloemen met zoo kwistige hand op uw levenspad uitgestrooid, niet dankbaar kweekt, maar versterven laat door den giftigen adem der ontevredenheid, die alleen de distels en doornen opmerkt, en uit de verkwikkende en heilzame planten slechts een bitter vocht opzamelt!

IV. MATHILDA EN MARIA.

Teregt werd Woudbeek voor een der schoonste landgoederen uit den omtrek gehouden. Zorgde de baron voor de handhaving van het productieve gedeelte, de barones was te zeer op het zinstrelende gesteld, dan dat oranjerie en bloemperken niet het [illegible] opleveren. Ook was er maar eene stem over den goeden smaak, die op Woudbeek heerschte, waar menig verrukkelijk gezigtspunt den gast tot bewondering stemde. Vooral het boschrijk gedeelte leverde heerlijke plekken op, waar een [illegible] beek het woud doorsneed, dan eens [illegible] en bruisend over de rotsachtige keijen [illegible] dartelend, dan zacht murmelend [illegible] bemoste oevers vlietende, om hier en daar [illegible] vriendelijke kom gevormd [illegible] des hemels in zijn helderen [illegible]

(Wordt vervolgd.)

In eenen binnen-residentie op Java wordt gevraagd een **geëxamineerd persoon,** om als provisor eene Apotheek waar te nemen, en verkiezende voor eigen rekening kan overnemen.

Brieven franco, lett. A, postkantoor *Djocjocarta*
(171)

EEN GOUVERNEUR

wordt gevraagd buiten Batavia, ter opleiding van twee jongetjes.

Men adressere zich daartoe franco, onder La. P., bij den boekhandelaar *H. M. van Dorp*, te Batavia.
(109)

Iemand, sedert vele jaren Adsistent Resident, en daardoor gewoon aan den omgang met den Inlander en bekend met kultures, wenscht de administratie van eene landgoed op zich te nemen, met zeker aandeel in hetzelve. Adres La. S. bij G. C. T. VAN DORP te Samarang.
(157)

De ondergeteekenden geven hiermede kennis, dat de heer *Cornelius Cremer, Jr.* wegens plotseling opgekomen vertrek naar Europa, niet in onze firma's hier en te Hamburg is ingetreden.

KRUER, VON OVEN & Co.

SOERABAYA, *den 14den Januarij* 1858.
(182)

De ondergeteekenden berigten, dat zij van af heden hunne zaken liquideren.

KRUER, VON OVEN & Co.

SOERABAYA, *den 14den Januarij* 1858.
(183)

Te *Cheribon* door **H. Bernard** een kommissiehuis geopend zijnde, zoo heeft hij de eer zich ten vriendelijkste bij de respective H. H. regarderende aan te bevelen, gevende de beloften van eene *allerbillijkste behandeling* te zullen doen ontmoeten.

(154) H. BERNARD.

BEKENDMAKING.

Het Kollegie van Kerkmeesteren der Evangelische Gemeente alhier maakt bekend, dat er in de Willemskerk, uithoofde zij geverwd wordt, voor eenigen tijd, te beginnen met den 24 dezer, *geene dienst* zal gehouden worden. Dientengevolge zal er des Zondags tweemaal godsdienstoefening in de Buitenkerk plaats hebben: *des Voormiddags ten half negen ure in het Nederduitsch, en des Avonds ten half zeven ure in het Maleisch*; zullende de hervatting der dienst in de Willemskerk langs dezen weg nader ter kennisse van de Gemeente gebragt worden.

BATAVIA, 20 *Januarij* 1858. (191)

De Oost-Indische Maatschappij
van
Administratie en Lijfrenten
(**KANTOOR** *Batavia.*)

Berigt, dat zij als gemagtigde van de Maatschappij **DE ATLAS** te *Amsterdam*, bestellingen aanneemt op **suikermet-molens**, **kooktoestellen**, **stoom- en andere werktuigen** van allerlei aard; dat de heer *M. van Geme*, als ingenieur der **ATLAS** expresselijk herwaarts is gekomen om aan belanghebbenden de noodige inlichtingen te geven, teekeningen en plannen te maken en de opstelling der uit te zenden voorwerpen te besturen.

Door de uitgebreide uitbreiding der fabriek van genoemde Maatschappij, is zij in staat om met spoed en op de meest solide wijze de haar opgegeven bestellingen uit te voeren.

De O. I. Maatschappij van Administratie en Lijfrente (Kantoor *Batavia.*)
V. J. VAN DOLDER, *Adm.*
G. SUERMONDT, *Adm.*

BATAVIA, 19 *Januarij* 1858. (184)

OOST-INDISCHE MAATSCHAPPIJ
VAN
ADMINISTRATIE EN LIJFRENTE.

Deze Maatschappij, daartoe door het eigenaardige harer inrigting, meer dan anderen in staat gesteld, blijft steeds vaerren tot het overnemen van administratien en het voeren van geldelijk beheer, op de volgende billijke voorwaarden, als:

Bij overname 1 pCt., van alle gereede gelden en de waarde van effecten of goederen.

Bij overgave 1 pCt., als boven.

En verder 5 pCt., van het bruto bedrag der jaarlijksche renten of provenuen, door de Maatschappij ontvangen wordende.

Zijnde het bestuur alhier gemagtigd, bij het aanvaarden van aanzienlijke administratien, omtrent bovenvermelde provisie van overname, in zoodanige billijke schikkingen te treden, als het belang der zaak mogt vorderen.

De Maatschappij voornoemd
(Kantoor Batavia).
V. J. VAN DOLDER, *Adm.*
(144) G SUERMONDT, *Adm.*

EEN RONGGINGDANS OP JAVA.

De ondergeteekende heeft de eer de HH. inteekenaren op de plaat: **EEN RONGGINGDANS OP JAVA**, kennis te geven, dat hij, in afwachting van het nog te ontvangene restant, zich thans in staat gesteld ziet de somma van *f* 400 (*vier honderd gulden*) te kunnen verzenden ten behoeve der noodlijdenden in de provinciën Gelderland en Noord-Braband. Nemende hij tevens de vrijheid de HH. inteekenaren, welke het bedrag hunner inteekening nog niet gestort hebben, beleefdelijk te verzoeken zulks op hunne respective hoofdplaatsen te willen doen, ten einde, zoo spoedig mogelijk, na het aftrekken der onkosten, het overschietende naar Europa te kunnen overmaken.

Verder durft de ondergeteekende hopen dat de plaat, met zorg vervaardigd bij den bekenden Koninklijken lithograaph, den heer *Spanier* te *'s Hage*, niet minder zal bevallen dan die van de *Inlandsche School in de Kampong.*

(187) A. VAN PERS.

LETTERZETTERS

Hoog loon en **Vast werk** begeerende, vervoegen zich te Batavia ter **Handelsdrukkerij** van

(139) H. M VAN DORP.

H. M. VAN DORP, te *Batavia.*

Rogron, Les Cinq Codes expliqués.
Carré, lois de procédure civile, 4 vol. ed. 1836
Cheveau et Hélié, Théorie au Code pénal., 5 vol.
Rauter, Droit Criminel Français, 2 vol.
Les Codes de l'Empire Français, ed. 12°.
Diephuis, Het Burgerlijk Regt.
Oudemans, Burgerlijke Regtsvordering, 4 dln.
Vaillant, Handboek voor den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand.
Vernède, Handleiding voor de Nederlandsche Wetgeving, 3 dln.
Loke, Handboek voor Notarissen, 2 dln.
Dwars,
Uije Pietersen,
Oudemans & Diephuis, Opmerkingen en mededeelingen, betreffende het Nederlandsch Regt, 10 dln.
Regtsgeding tegen *22 Maleijers*, Schepelingen aan boord van het Koopvaardijschip *Twenthe* *f* 3.—
(185)

Bij den Boekhandelaar **H. M. van Dorp**, te *Batavia*, is de inteekening opengesteld op eene volledige uitgave van de

Handelingen der Regering en Staten Generaal over het Indische Regerings-Reglement,

met volledige door bevoegde handen vervaardigde Registers, 3 dln. in goede halflinnenband à *f* 24,— compleet.

Opgave der inteekening gelieve men zoo spoedig mogelijk toe te zenden. (140)

Den heer *P. van den Berg*, Gezagvoerder van 't Ned. schip „*Nederland*" betuigen wij bij deze onzen hartelijken dank voor de loijale behandeling, die wij gedurende onze reize van *Amsterdam* herwaarts van Z.Ed. hebben ondervonden.

B. E. DE LANGE.
A. KOCH.
BATAVIA, L. S. VAN DER MEULEN.
16 *Januarij* 1858. (200)

Vertrekkende Personen.

Naar Europa, *Cornelius Cremer*, Jr. (181)

BIJ TIJDIGE AANKOMST

der verwacht wordende mail, zal het stoomschip **KONINGIN DER NEDERLANDEN,** (wind en weer zulks toelatende), van hier naar *Soerabaija* over *Samarang*, op den 27sten dezer vertrekken.

Nadere inlichtingen te bekomen bij *De Directeuren der O. I. Stoomboot-Maatschappij*,

(174) MACLAINE, WATSON & Co.

Vier en twintig uren na aankomst der verwacht wordende Landmail zal een der Stoomschepen via *Samarang* naar *Soerabaija* vertrekken.

Twee maal vier en twintig uren na aankomst der verwacht wordende Landmail zal het stoomschip **Padang**, naar Bencoelen en Padang vertrekken.

Den 26 dezer zal een der Stoomschepen via *Muntok* en *Riouw* naar *Singapore* vertrekken.

Nadere informatiën zijn te bekomen ten kantore van

(164) W. CORES DE VRIES.

BATAVIA, 16 *Januarij* 1858.

Passage naar Amsterdam

wordt aangeboden met het Ned. schip **Henriette Geertruida,** kapt. *de Boer*, om tegen het einde dezer maand te vertrekken.

Nadere informatien te bekomen bij den gezagvoerder in het *Java Hôtel* en de agenten

(172) JACOMETTI & Co.

Met het snelzeilend Ned. barkschip **Marinus Willem,** kapitein *P. van Duijn*, in de eerste helft der volgende maand van *Soerabaija* vertrekkende, bestaat voor alsnog gelegenheid voor passage naar Nederland.

Het schip vaart eenen geëxamineerden doctor, is voorzien van ruime en luchtige hutten en heeft eene **badkamer** op dek.

Informatien te bekomen bij den gezagvoerder en de heeren *Fraser, Eaton & Co.* te Soerabaija en alhier bij de agenten

(173) MACLAINE, WATSON & Co.

Passage naar Nederland

Wordt aangeboden per de Nederlandsche bark ***SARA ALIDA MARIA***, kapitein *S. Stapert.*

Dit schip heeft een badkamer aan dek, en eene voor eene familie van 5 à 6 personen goed ingerigte kajuit, voert een geëxamineerde docter en accoucheur en zal vóór medio Februarij eerstkomende, direct van hier vertrekken.

Voor verdere informatiën vervoege men zich bij den *Gezagvoerder* in het Marine Hôtel, en alhier bij de

Agenten
(161) B. KOPERSMIT & Co.

BATAVIA, 16 *Januarij* 1858.

PASSAGE NAAR SAMARANG

wordt aangeboden met het schip *Grootmeester Nahuijs*, Kapitein *A. F. Glasse*, om in den loop der volgende week derwaarts te vertrekken.

Adres bij den Gezagvoerder in het Java Hôtel en alhier bij

De Agenten
(160) SCHIMMELPENNINCK & Co.

Passage naar Soerabaija

wordt aangeboden met het Ned. schip *Strap Schuijt*, kapt. *van der Werff*, om Zondag morgen te vertrekken.

Nadere informatien te bekomen bij den gezagvoerder in het *Hôtel der Nederlanden* en de agenten

(175) JACOMETTI & Co.

BATAVIA.

In den morgen van den 18den dezer, is Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal, met gevolg, van hier naar *Buitenzorg* vertrokken.

— Op den 16den dezer is zekere Beekmeijer, die alleen in een Chineesch huis op Molenvliet, hetwelk vier dagen vroeger door hem gehuurd was, woonde, verdronken in den put gevonden. Dit ongeluk, want aan een zelfmoord valt hier bijna niet te denken, werd kenbaar, door dien zijn waschman te vergeefs aan zijne deur klopte, waarop de eigenaar van het huis over den muur klom en het lijk in een staat van ontbinding ontdekte, die aantoonde, dat het zich bereids 3 of 4 dagen in den put bevonden had.

— In den namiddag van dienzelfden dag is in de rivier van Goenong Sari, het lijk gevonden van een Europeesch militair, die den vorigen dag, des morgens ten 7 ure, achter de kazerne (kali Glodok) op Weltevreden was verdronken.

— Jl. Maandag en Dingsdag had de openbare teregtzitting plaats in de zaak van het openbaar ministerie tegen den beklaagde O...., beschuldigd van diefstal van een paket, inhoudende een geldswaarde bevattende brief op het postkantoor alhier, tijdens hij daar als beambte werkzaam was. De Officier van Justitie, Mr. W. Rappard, requireerde de schuldigverklaring van den beklaagde aan dit feit, en zijne veroordeeling tot eene tuchthuisstraf van zeven jaren met eerloosverklaring. De verdediging werd voorgedragen door den Advocaat Mr. van Amorie van der Hoeven, die tot vrijspraak van den beklaagde concludeerde. Een talrijk publiek woonde de teregtzitting bij. De uitspraak is bepaald op Woensdag 27 dezer.

BIJVOEGSEL
behoorende bij den
JAVA-BODE,
van Woensdag 20 Januarij 1858, N°. 6.

Het is ons aangenaam te kunnen melden, dat de instelling der *Idioten School* te 's *Hage,* die in Nederland de algemeene aandacht in zoo hooge mate tot zich trekt, en van welker verrigtingen wij, in ons nommer van 23 December jl., eenige belangrijke uitkomsten mogten mededeelen, ook hier van vele zijden de meeste sympathie heeft ondervonden.

Ten gevolge der collecte, onder de bescherming van het Gouvernement, in Indië gedaan, zijn bij de Commissie, belast met de inzameling en overmaking der giften, reeds de volgende gelden ingekomen als;

van Banjoemaas	*f*	32.—
» Patti (Japara)	»	84.—
» Sumanap	»	18.—
» Kadoe	»	20.—
» Rembang	»	80.—
» de Preanger Regentschappen	»	116.—
» Bezoeki	»	206.—
» Soeracarta	»	107.—
» Een onbekende door den Heer P. alhier	»	23.—
te zamen	*f*	628.—

Van de meeste Residentien zijn echter nog geene opgaven ontvangen, maar wij hopen hartelijk, weldra in de gelegenheid te zullen zijn, eene lange lijst van belangrijke giften daaraan te kunnen toevoegen.

Aanmoediging tot ondersteuning eener zoo schoone instelling mag schier overbodig heeten. Er ligt reeds genoeg aantrekkelijks in het denkbeeld zelf opgesloten, dat, door het offer van eenige penningen, men dadelijk medewerkt, om menigen ongelukkige te doen ontwaken uit den doffen en diepen slaap, waarin zijn geest lag gesluimerd, en die hem vroeger zijn ellendig bestaan deed voortslepen, aan het redelooze dier gelijk.

Het verdient ook vermelding, dat op dezen oogenblik reeds twee kinderen van Indië geboortig, met gunstig gevolg, in het gesticht geplaatst zijn, terwijl de gelegenheid daartoe voortdurend openstaat, indien althans het gesticht, door geldelijke ondersteuning van menschenvrienden, zijne voltooijing mag tot stand zien brengen.

De Heeren J. J. Scheuer en G. J. C. Kolff alhier zijn steeds bereid, alle verlangde inlichtingen dienaangaande te geven.

Philippijnsche Eilanden — Door het Spaansch gouvernement te *Manilla* is, onder dagteekening van den 10den Nov. 1857, aan de Nederlandsch Indische regering de afloop medegedeeld van twee expeditien tegen de zeeroovers, door de Spaansche oorlogstoomschepen *Magallanes* en *Reyna de Castilla.*

Het stoomschip *Magallanes* had zich reeds sedert 23 Junij 1857 bezig gehouden met het opsporen van rooversvaartuigen, toen het dat oorlogsvaartuig, op den 24 Julij, gelukte, ten noorden van het eiland *Cebu,* verdachte vaartuigen te ontdekken, met welke het een hardnekkig gevecht hield.

Het gevolg daarvan was, dat eene rooversprauw door het stoomschip werd genomen en zeven anderen werden verbrand.

De zeeroovers leden daarbij een gevoelig verlies: drie gevangenen en 27 slaven benevens eene vlag, drie kleine kanonnen, een lilla en verscheidene vuur- en handwapenen werden, door het stoomschip buit gemaakt.

Op de *Magallanes* had men een gesneuvelden marinier, twee zwaar gewonden en verscheiden ligter gekwetsten bekomen.

Van de gevangen zeeroovers hebben zeven de doodstraf ondergaan.

Door de *Reyna de Castilla* was eene expeditie ondernomen naar de kust van *Solok,* om de kampongs *Majalat* en *Lumapit* te verbranden.

Bij de landing tegenstand biedende, werd de bevolking op de vlugt gedreven, met achterlating van verschheidene dooden; eenige slaven zijn bij die gelegenheid uit de slavernij verlost. (*Jav. Cour.*)

— Men schrijft ons van Bezoeki, dd. 10 dezer. Heden werd om ½ 10 ure 's morgens een ligte schok van aardbeving gevoeld op de hoofdplaats, in de rigting van het noorden naar het zuiden.

— Men schrijft ons van Probolingo, dd. 15 Jan., dat, in het district Gending, een buitengewoon groote tijger (tigre royal) door twee javanen is gevangen en gepasseerden Zaturdag avond bij den Widono gebragt. (*Sour. Cour.*)

NEDERLAND.

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

(*Vervolg en slot van ons vorig nommer.*)

§ 6. De herziening van het koninklijk besluit van 24 October 1850, No. 45 (*Indisch Staatsblad* 1851, No. 6), betreffende de ontginning van delfstoffen bevattende gronden in Nederlandsch Indië, is onlangs volbragt. Men zal zich herinneren, dat, in de zitting der kamer van 29 April 1856, waarvan in het voorloopig verslag melding wordt gemaakt, bepaaldelijk op twee punten werd gewezen, die bij de toepassing van dat besluit moeijelijkheden schenen op te leveren, namelijk, in de *eerste plaats* de bepaling in artikel 4 voorkomende, dat de vermeerdering van uitgaven, voortvloeijende uit de middelen waardoor het koloniaal bestuur, na overleg met de concessionarissen, doelmatig oordeelt hunne ondernemingen te bevorderen en te beschermen, voor hunne rekening komt, en in *de tweede plaats,* het gemis van bijzondere bepalingen omtrent ondernemingen van mijn-ontginning in landen van inlandsche vorsten, waar het koloniaal bestuur geen regtstreeksch beheer uitoefent.

Later is hierbij nog een *derde punt* van bezwaar gekomen, namelijk de uitsluiting door onderscheidene artikelen van ieder, die geen Nederlander is, dat is, in dat geval, van ieder, die niet voldoet aan de vereischten door de wet van 28 Julij 1850 gesteld voor het genot van burgerschapsregten hier te lande.

Het verrigte omtrent elk dezer drie punten zal thans worden medegedeeld.

De bezwaren omtrent de verpligting der concessionarissen tot teruggave van de meerdere uitgaven, ten gevolge van de bescherming en bevordering hunner ondernemingen, zijn de regering, na herhaalde overweging, voorgekomen meer te zijn ontstaan door de wijze, waarop die bepaling van het koninklijk besluit was toegepast, dan door den inhoud der bepaling op zich zelve. Reeds in het vorige jaar werd het Indisch bestuur medegedeeld op welke wijze, naar het inzien der regering, zouden kunnen worden uit den weg geruimd de bezwaren, waarop men bij dit punt was gestuit bij de uitvoering der overeenkomst over de ontginning van Billiton. En in dienzelfden zin is, bij de thans plaats gehad hebbende herziening van het koninklijk besluit van 24 Oct. 1850, geene wijziging omtrent dit punt noodig geacht, maar is aan het Indisch bestuur, op 's konings magtiging, te kennen gegeven, dat, bij volgende overeenkomsten, op den voet van het besluit van 24 Oct. 1850 te sluiten, kan worden bedongen eene vaste som gelds, welke concessionarissen wegens de vermeerdering van uitgaven, uit de middelen, ter hunner bescherming aangewend, voortvloeijende, jaarlijks of op andere termijnen in 's lands kas zullen hebben te storten, afgescheiden van de huur of pachtschat; dat het bedrag van deze som, bij elke concessie, zal moeten afhangen van de meerdere of mindere behoefte aan buitengewone middelen van bescherming; en dat voorts, bij het bepalen dier som, aan de concessionarissen het vooruitzigt kan worden geopend — doch met voorbehoud van volkomene vrijheid der regering — om de van hen gevorderde bijdrage lager te stellen, als het blijkt dat de baten van het gewest, waar hunne onderneming gevestigd is, afgescheiden van de huur of pachtschat, in verhouding tot de laatsten toenemen; terwijl de concessionarissen daartegen zich hebben te verbinden om voor nieuwe, bij het verleenen der concessie niet voorziene middelen van bescherming, die later op hunne aanvrage en ten hunnen behoeve worden aangewend, ook nieuwe bijdragen te doen. Op deze wijze zal, naar men vertrouwt, eene herhaling worden voorkomen van moeijelijkheden als die, welke in de zaak van Billiton zijn ondervonden.

De beide overige hier bovengenoemde bezwaren hebben geleid tot het koninklijk besluit van 10 Oct. jl. No. 64, van hetwelk een afschrift wordt bijgevoegd. Art. 1 van dit besluit bevat, omtrent de bevoegheid tot het verkrijgen of besturen eener concessie van mijn-ontginning, eene bepaling van gelijken inhoud als omtrent de bevoegheid tot in huur nemen van gronden voor den landbouw is vastgesteld in het koninklijk besluit van 3 Julij 1856 (*Indisch Staatsblad* No. 64). Wie volgens de algemeene bepalingen bevoegd is tot vestiging ter plaatse, waar de gronden gelegen zijn, op dien zullen voortaan mede toepasselijk zijn de bepalingen, thans alle ten behoeve van Nederlanders in het besluit van 24 October 1850 vervat. Door de enge beteekenis toch, welke het woord Nederlander in politieken zin volgens de wet van 28 Julij 1850 heeft, waren een aantal personen uitgesloten, die volgens art. 5 van het burgerl. wetb. Nederlanders waren, en het dus ook thans nog zijn voor zoo veel het burgerlijk regt betreft, als bij voorbeeld, die in Nederl. Indië, en dus niet » binnen het rijk in Europa," geboren zijn uit ambtenaren en ingezetenen, die zelven, of wier voorouders niet » binnen het rijk in Europa" geboren zijn, al is ook hun geslacht van ouder tot ouder in Nederlandsch Indië gevestigd geweest.

Dit bezwaar zal thans zijn opgeheven, en tevens worden door dit artikel mede tot mijn-ontginningen bevoegd personen, die wel is waar ook volgens het burgerlijk wetboek geen Nederlanders zijn, maar die, als vaste ingezetenen in Nederlandsche Indië toegelaten, overigens, voor zoo veel die gewesten betreft, in alle opzigten met Nederlanders gelijk gesteld schijnen te mogen worden en ook, volgens de reeds bestaande bepalingen, bevoegd zijn zich alom te vestigen, waar dit aan Nederlanders veroorloofd is.

Het tweede artikel van het onderwerpelijk besluit voorziet in de leemte, hierboven in de tweede plaats vermeld, en geeft aan het koloniaal bestuur de bevoegdheid om, ook zonder toepassing van het besluit van 24 October 1850, en door alle zoodanige middelen als het zelve meest doelmatig oordeelt, te bevorderen en te beschermen de ondernemingen tot mijn-ontginning in gedeelten van Nederlandsch Indië, alwaar het regt van zelfbestuur aan de inlandsche vorsten of volken is gelaten. Eene aanvulling als deze kwam dubbel noodig voor bij de aanneming van art. 1, daar het, zonder dat, allen schijn zou hebben, als of de bedoeling was, geene mijnontginningen in geheel Nederlandsch Indië toe te laten dan op de wijze, in het besluit van den 24sten October 1850 voorgeschreven.

De voorwaarden en de wijze, waarop het koloniaal bestuur zijne bescherming aan mijn-ontginningen in die gedeelten van Nederlandsch Indië zal verleenen, zijn aan de beoordeeling van dat bestuur overgelaten, dewijl zij, naar het algemeen beginsel van art. 27, tweede lid, van het regeringsreglement (*Nederlandsch Staatsblad* 1854, No. 129), in elk bijzonder geval moet afhangen, van de regten, die het gouvernement in het betrokken landschap heeft, en van de daaruit voortvloeijende meerdere of mindere gelegenheid tot toepassing van het genoemde koninklijk besluit. Die voorwaarde echter staat vast, dat de ondernemers de bevoegdheid tot vestiging te dier plaatse bezitten moeten, en door eene aanvrage om toestemming op hunne vestiging bij het Nederlandsch-Indisch bestuur, hunne afhankelijkheid van dat bestuur moeten erkennen.

Daar in de zitting van 29 April 1856 ook opzettelijk ter sprake is gebragt de voorgenomen mijnontginning op de Karimon-eilanden, is het der regering aangenaam hier nog bij te kunnen voegen, dat onlangs eene nieuwe overeenkomst dienaangaande is tot stand gekomen tusschen den thans overleden onderkoning van Riouw, ten deze handelende als rijkbestuurder van het rijk van Lingga, Riouw en onderhoorigheden, en den heer A. N. van den Berg, met welke overeenkomst de resident van Riouw, op magtiging van den gouverneur-generaal, heeft ingestemd. Een afschrift van dat stuk wordt mede aangeboden.

§ 7. In de 7de paragraaf heeft éene afdeeling haar leedwezen betuigd over den inhoud van het besluit van den gouverneur-generaal van Nederlandsch Indië van 16 Junij jl. No. 16 (*Indisch Staatsblad* No. 51), ter verzekering van het gouvernementsregt van eigendom op wetenschappelijke verzamelingen, instrumenten en dergelijke, van personen in dienst en bezoldiging van den lande, en den wensch geuit, dat op dezen maatregel mogt worden teruggekomen.

De regering is vooralsnog niet in staat mede te deelen, welke de aanleiding tot dat besluit is geweest. Zij zelve kent tot heden niets meer dan den enkelen tekst van die beschikking.

De gouverneur-generaal is echter uitgenoodigd, het opperbestuur ten spoedigste in te lichten omtrent de beweegredenen, die hem tot het nemen van dat besluit hebben geleid.

In dezen stand der zaak zal de kamer het gewis billijken, dat de regering zich vooralsnog onthoude dien maatregel verder te bespreken.

§ 8. De uitdrukkelijke verklaring van den gouverneur-generaal *Duijmaer van Twist,* dat bij het Indisch bestuur geen feit bekend is, noch van in-bezit-name, noch van wezenlijke vestiging, waardoor de Kokos-eilanden zouden uitmaken een deel van het koningrijk der Nederlanden, was voorafgegaan door een opzettelijk onderzoek, door hetwelk de wel eens voorgebragte bewering, dat deze eilandengroep van ouds Nederlands eigendom zoude zijn, is gelogenstraft.

De regering volhardt bij de ter zake door haar uitgedrukte meening en betreurt, dat éene afdeeling zich met die meening nog niet heeft kunnen vereenigen. De daadzaak toch is, dat de Kokos-eilanden vóór 31 Maart 1857 steeds zijn beschouwd geworden als niet behoorende onder eenige Enropesché souvereiniteit, en dat de Nederlandsche regering het niet noodzakelijk noch wenschelijk heeft geacht, om die eilanden onder haar gezag te plaatsen, omdat zulks niet zoude hebben kunnen geschieden dan op eenen voet, onevenredig aan derzelver belang, waardoor een lastpost voor 's rijks overzeesche bezittingen zou zijn daargesteld.

Bij gemis aan bepaalde opgaven, kan de regering niet mededeelen op welk eene wijze de tariven van in- en uitgaande regten zijn toegepast op de voortbrengselen der Kokos-eilanden, die op Java worden ingevoerd; maar de regering kan verzekeren, dat in het archief van het departement van kolonien niet bekend is een besluit door den gouverneur-generaal *Merkus,* onder nadere goedkeuring van het opperbestuur genomen, waarbij aan den heer *Ross,* gevestigd op de Kokos-eilanden, verlof wordt verleend, om de Nederlandsche vlag aldaar te hijschen, ten gevolge van welk besluit die vlag aldaar werkelijk zou geheschen zijn.

Het bestuur van den genoemden landvoogd heeft geduurd van 1841 tot 1844.

Nu is juist in het eerste jaar van dat bewind niet getreden in het verzoek van *J. C. Ross,* om de Kokos-eilanden onder Nederlandsch protectoraat te stellen; terwijl in het laatste jaar, 1844, aan *Ross* is uitgereikt eene acte van vast verblijf in Nederlandsch Indië en een zeebrief voor zijn schoenerschip *Harriet,* onder voorwaarde, dat hij worde beschouwd zijn domicilie steeds op Java te hebben en slechts tijdelijk naar de Kokos-eilanden afwezig te zijn, »opdat (zulks werd er dezerzijds uitdrukkelijk bijgevoegd) uit de aan hem te verleenen gunst geene gevolgtrekking zoude kunnen worden afgeleid, betreffende de erkenning der genoemde eilanden als Nederlandsche bezitting."

Met het oog op deze beschikkingen is het niet denkbaar, dat door wijlen den gouverneur-generaal *Merkus* het bedoelde besluit zoude zijn genomen, noch dat onder zijn bestuur het hijschen der Nederlandsche vlag op de Kokos-eilanden zou hebben plaats gehad.

§ 9. Met leedwezen ziet de regering in het voorloopig verslag den twijfel geopperd, als of het welligt te vergeefs ware, bij haar op eene hervorming der Akademie te Delft aan te dringen, zelfs dan wanneer deze hervorming als zoo dringend noodig wordt voorgesteld, dat elk uitstel zoude moeten geacht worden eene vernieuwde teleurstelling te zijn voor talrijke ouders, tot groot nadeel te strekken der jongelieden, die aan de Akademie gevormd worden, en eene niet ligt herstelbare schade te veroorzaken aan 's lands dienst in Nederlandsch Indië.

De regering zal het niet beproeven op deze beschouwingen iets af te dingen. Genoeg zij het te vermelden, dat zij genegen is in de opleiding van ambtenaren voor de Indische dienst aan de Akademie te Delft de noodige verbeteringen aan te brengen, en dat daartoe reeds overwegingen tusschen de hoofden der departementen van binnenlandsche zaken en van kolonien hebben plaats gehad.

§ 10. Het bedrag van pensioen, waarop de gouverneur-generaal van Nederlandsch Indië, na het nederleggen zijner functien, aanspraak kan maken, wordt door den

koning bepaald, bij elke voorkomende benoeming van zoodanigen landvoogd. Als voorwaarde tot het verkrijgen van zoodanig pensioen, na bekomen eervol ontslag, wordt in den regel gesteld het vervullen der betrekking van gouverneur-generaal, gedurende een tijdvak van minstens vijf jaren ten genoegen des konings.

Als 's konings vertegenwoordiger staat de gouverneur-generaal op een ander standpunt dan alle andere lands dienaren in Nederlandsch Indië. De bijzondere aard van die hooge waardigheid brengt mede, dat haar geene plaats wordt aangewezen in een reglement op het verleenen van pensioen aan ambtenaren. Het niet opnemen van die waardigheid in het bestaande burgerlijk pensioenreglement kan, naar het inzien der regering, dan ook niet worden aangemerkt, als een bewijs van de onvolledigheid van dat reglement.

Bij de beantwoording in het voorloopig verslag van de tweede kamer der staten-generaal op het XIde hoofdstuk der staatsbegrooting voor het jaar **1857**, heeft de regering de overtuiging uitgesproken, dat in het belang der Indische ambtenaren de behoefte tot regeling van dit onderwerp bij de wet haar nog geenszins was gebleken.

Sedert is in die overtuiging der regering geene verandering gekomen.

§ **11.** Gelijk aan het slot van § **18**, nommer **2**, der memorie van beantwoording op het voorloopig verslag der staatsbegrooting voor **1857** is te kennen gegeven, worden de staten, vermeldende officieren en burgerlijke ambtenaren uit de kolonien en bezittingen van het rijk in andere werelddeelen, die zich hier te lande bevinden met of zonder genot van verlof-tractement, niet bij de memorie van toelichting overgelegd, omdat beide aan elkander geheel vreemd zijn.

De regering heeft zich echter bereid verklaard, die staten op aanvraag der kamer over te leggen, en gaarne voegt zij dezelve er bij, nu zij daartoe aangezocht wordt.

Het besluit van **10** October **1857**, strekkende tot herziening van dat van **24** October **1850**, no. **45**, behelst de twee volgende artt.

Art. **1.** De bepalingen ten behoeve van Nederlanders, vervat in de artt. **1**, **8** en **9** van Ons besluit van **24** October **1850**, No. **45**; betreffende de ontginning van delfstoffen bevattende gronden in Nederlandsch Indië, zijn toepasselijk op alle Europeanen en daarmede gelijkgestelde personen, die, volgens de algemeene bepalingen, bevoegd zijn zich te vestigen ter plaatse waar de gronden gelegen zijn.

Ontginningen door inlanders en daarmede gelijkgestelde personen kunnen op den gebruikelijken voet blijven geschieden.

Art. **2.** Ondernemingen tot ontginningen van delfstoffen bevattende gronden, gelegen in gedeelten van Nederlandsch Indië, alwaar het regt van zelfbestuur aan de inlandsche vorsten of volken is gelaten, kunnen door het koloniaal bestuur worden bevorderd en beschermd door alle zoodanige middelen, als hetzelve meest doelmatig oordeelt, ook zonder toepassing van Ons besluit van **24** October **1850**, No. **45**, mits de ondernemers, volgens de voor het betrokken gedeelte van Nederlandsch Indië geldende bepalingen, bevoegd zijn zich te vestigen ter plaatse, waar de gronden gelegen zijn, en daartoe vergunning van het koloniaal bestuur verkregen hebben.

Maandag 7 December zal voor den Hoogen Raad der Nederlanden (kamer van strafzaken) behandeld worden het beroep in cassatie van Sidin (serang), Pa Seno, Kasidin en Klaas Ledesma, zijnde de vier Maleijers, door het prov. geregtshof van Zuid-Holland, schuldig verklaard aan feitelijken en gewelddadigen wederstand jegens hunnen meerdere in rang, zijnde de kapitein, en veroordeeld: de twee eersten tot eene tuchthuisstraf voor den tijd van vijf jaren, de twee laatsten, onder aanneming van verzachtende omstandigheden, tot eene correctionele gevangenis voor den tijd van drie jaren.

Heden middag is, naar wij vernemen, het exploit beteekend, waarbij hun wordt kennis gegeven van den dag der behandeling van hunne zaak. De heer kolonel Veenhuizen, die, gedurende de behandeling van het proces bij gemeld hof, reeds als tolk had gefungeerd, heeft thans weder aan de vier veroordeelden het exploit in het Maleisch overgebragt.

— Toen kort na het overlijden van den geachten en beminden toonkunstenaar Johannes Bernardus van Bree te *Amsterdam*, de algemeene wensch levendig werd, het stoffelijk hulsel van dezen verdienstelijken man in een eigen graf nedergelegd en deze rustplaats met een blijvend herinneringsteeken versierd te zien, opende zich weldra het vooruitzigt op de verwezenlijking van dit verlangen. Het muziekgenootschap *Toonkunst* en het collegie *Zelus pro domo Dei* vereenigden zich daartoe en zagen zich weldra in staat, geschraagd door de medewerking van eenige kunstvrienden, vereerders van den ontslapen meester, dat plan te volvoeren. Werkelijk werd reeds in de maand April jl. het stoffelijk overschot op gepaste wijze overgebragt in een aangekocht familiegraf. Thans vernemen wij, dat de gedenksteen, die dit zal aanduiden, geheel afgewerkt is, en er van Woensdag **25** tot en met Vrijdag **27** November e. k. gelegenheid zal zijn hem te bezigtigen bij den vervaardiger A. Anchelon, Mr. beeld- en steenhouwer, aan zijne werkplaats op het *Weesperplein* te *Amsterdam*.

— *'s Hage*, **24** *Nov.* In gewoonlijk goed onderrigte kringen in deze residentie loopt het gerucht, dat de minister van oorlog, Baron Forstner van Dambenoy, zijne portefeuille neerleggen en gepensioneerd worden zou. Men voegt hierbij dat hij tot Gouverneur des konings in *Luxemburg* zou benoemd worden.

CHINA.

Laatste Berigten,

Een door ons uit *Hongkong*, dd. 29 December, ontvangen particulier schrijven bevat het volgend niet onbelangrijk berigt:

Het is rustig en met de genomen policiemaatregelen is men weinig voor ongeregeldheden bevreesd. Gisteren heeft men op nieuw met het bombardement van *Canton* een begin gemaakt en de aanval zoude op heden plaats vinden. Sommigen beweren, dat de chinezen zich niet verdedigen, doch uit het aantal der hier heden morgen aangebragte gekwetsten blijkt, dat zij het vuur der aanvallers wel degelijk beantwoorden.

Over alles wordt door de diplomaten het diepste stilzwijgen bewaard en het meeste nieuws bepaalt zich bij gissingen.

— Te *Macao* moeten onrustige bewegingen hebben plaats gevonden en wel in zoodanige mate, dat Commodore Armstrong, op verzoek van de aldaar gevestigde Amerikanen, de Noord-Amerikaansche oorlogssloep *Portsmouth* derwaarts heeft doen vertrekken.

— The *China Overland Trade report* van 29 December bevat het volgende:

De Fransche en Engelsche magten hebben zich vereenigd en ageren openlijk als bondgenooten. De sterkte voor *Canton* is als volgt: Koninklijke mariniers, tijdelijk bataillon van 800 man; koninklijke mariniers 3 bataillons, ieder van 1,500; Zeebrigade 2,000 man; H M. 59ste regiment 400 man; Fransche mariniers en zeelieden 1,000. Behalve de Engelsche artillerie en genie bevinden zich 25 Fransche en Engelsche kanonneerbooten en 8 oorlogsschepen op de rivier.

Alles wordt diep geheim gehouden, De graaf van Elgin is den 17den naar *Whampoa* vertrokken en heeft met den Franschen gezant Baron Gros alles beproefd, om de zaken in der minne te schikken.

De voorwaarden, welke zij den chinezen gesteld hebben, zijn onbekend. Uit een manifest van *Yeh*, aan de bevolking van *Canton* gerigt blijkt, dat de Chinezen alles van de hand wijzen. Volgens dat manifest bestonden de eischen der geallieerden in: 1e. afstand van het eiland *Honam*; 2e. betaling van 2 millioen dollars schadevergoeding voor de door de vreemdelingen geleden verliezen; 3e. toegang in de stad *Canton* en 4e. de hervatting van den handel *Yeh* moet hierop hebben geantwoord, dat *Honam* aan particulieren toebehoorde en het chinesche bestuur er niets tegen had, dat deze, wanneer zij zulks wenschten, dit eiland aan de Engelschen verkochten; dat wat eene schadevergoeding betrof, de geallieerden die aan de Chinezen en niet de Chinezen die aan de Engelschen moesten betalen; dat de toegang tot de stad den geallieerden vrijstond, zoo zij binnen hare muren konden geraken en eindelijk dat hij niets vuriger verlangde dan eene heropening van den handel. Daar het regt om in de stad te komen reeds vroeger bij tractaat was toegestaan en aangezien het bezit van *Honam* bereids in 1847, op billijke voorwaarden, was toegezegd en beide partijen het heropenen van den handel wenschen, zoo blijft het eenig punt van geschil de schadevergoeding Instede van eenige genegenheid tot schikking van dit punt te betoonen, heeft *Yeh* de zaken verergerd door de hoofden van zes Engelsche zeelieden, door de Chinezen gevangen genomen, op de wallen ten toon te stellen. De Amerikaansche gezant ontkent alle deelname aan het geschil en zond Yeh de vriendschapsverzekering van het bestuur der Vereenigde-Staten, doch hij ondervond eene beleedigende afwijzing.

De eerste stap der geallieerden was de inbezitname van *Honam*, een eiland tegen over de vreemde Factorijen gelegen, en alwaar de voornaamste pakhuizen gevestigd zijn. Het eiland werd zonder tegenstand genomen en de pakhuizen in gemakkelijke barakken veranderd Vervolgens werd het kleine eiland, waarop het nu geheel vernielde fort Dutch folly stond, genomen. Hetzelve ligt een halve mijl beneden de *Honam* pakhuizen en regt tegenover de stad, van wier wallen het niet meer dan 350 ellen verwijderd is. Groote mortieren werden hier geland en men ondervond geene belemmering. De op herkenning uitgezonden soldaten raakten de voorposten der Chinezen, doch geen teeken van wederstand werd gegeven. Men gelooft dan ook dat Yeh noch vlugten, noch vechten noch tot eene schikking komen zal en hij eene bestorming der stad hoopt, in welk vooruitzigt hij voorzeker geduchte mijnen of andere vernielingswerken heeft doen vervaardigen, hetgeen te meer waarschijnelijk is, daar men, sinds den laatsten tijd, niet het minste berigt omtrent hetgeen in de stad voorviel konde erlangen. Terwijl de geallieerden trachtten met Yeh tot eene schikking te komen, hebben zij ook verschillende proclamatien tot de bevolking gerigt, om haar te waarschuwen en duizenden hebben zich dan ook onder onze bescherming gesteld. De dag van gratie werd telkens verlengd, de vermaningen heinde en ver rondgestrooid, tot dat ten laatste de stonde aanbrak, waarop de geallieerden nog slechts hadden te kiezen, of om aan Yeh toe te geven, of de stad te bestormen dan wel ze te beschieten. Het laatste werd verkozen en werd gisteren morgen, met ½ der artillerie, begonnen.

De Chinezen boden geen wederstand. De geallieerden troepen, vertoonden zich, bij kleine troepen, op de hoogten met het doel de Chinezen te doen uitkomen, doch te vergeefs, daar zij, op het verschijnen der geallieerden, vlugtten. Op verscheiden plaatsen stond de stad in brand en zal waarschijnlijk geheel door het vuur vernield worden.

De handel in de noordelijke havens gaat zoo goed als de politieke omstandigheden dit toelaten. De keizer heeft zijn gevoelen omtrent Canton niet geopenbaard, doch wat moet, bijaldien hij even hardnekkig als Yeh is, van den handel der noordelijke havens worden? Bijaldien Canton door de geallieerden bezet wordt, zal, in geval de handel in de andere havens moeijelijkheden ondervindt. dezelve aldaar rijzen en dit is voorzeker de reden, waarom Lord Elgin *Honam* op eene voldoende wijze versterkt heeft.

— In een buitengewoon bijvoegsel van de *Overland Friend of China*, dd 30 December 1857, leest men het volgende:

De kanonneerboot *Firm*, gecommandeerd door Luitenant Nicolaas, kwam heden morgen omstreeks 4 ure alhier aan, met dépêches van Graaf Elgin. De *Algerine*, die deze dépêches aan boord had, geraakte, op eenen korten afstand van hier, op het drooge, en verkeerde nog in dien toestand, toen de *Firm* haar gisteren namiddag omtrent vijf ure passeerde.

De *Firm* rapporteert het volgende:

Een twaalftal kanonneerbooten waren, verleden Maandag, bezig met het debarkeeren van het 59e regiment, de Engelsche en Fransche Brigades Mariniers en Artillerie, in het geheel circa 2500 man bedragende, tegenover het eiland *Kuper*. Bij het landen werd reeds dadelijk het ronde fort in bezit genomen, dat omtrent duizend ellen beneden het fort *French Folly*, op eene kleine hoogte, gebouwd is, en daar bleef men dien geheelen Maandag tot gisteren morgen tien ure. Op het bepaalde uur werd het bombardement gestaakt, dat Maandag vóór het aanbreken van den dag reeds was begonnen, en tot op dat uur, zoowel gedurende den dag als des nachts, had aangehouden, en kort daarop maakte men een aanvang met den aanval der forten op de verschillende heuvels.

Deze vermoedt men, (want alléén het fort *Gough* kan van de landingplaats gezien worden) dat even als de beneden sectie van den oostelijken muur in onze handen waren op het oogenblik, dat de *Firm* aankwam.

Bijzonderheden omtrent de gesneuvelden en gewonden zijn ons nog niet geworden; dezelve kunnen evenwel spoedig, met de dépêches van den Admiraal voor de mail, per *Kestrel*, te gemoet worden gezien.

Het betreurenswaardigste is de dood van kapitein Bate en van luitenant Hackett.

Kapitein Bate, die dappere man, wiens dood geheel Hongkong betreurt, was met den luitenant Gilford en een gezelschap bezig met eene opname van den grond, waarover de aanvallende partij zoude moeten trekken, en het beraadslagen over het beste bestormings punt, toen een schot uit de wallen hem in den onderbuik trof, ten gevolge waarvan hij bijna onmiddellijk stierf Luitenant Gilford werd eveneens, doch niet gevaarlijk, door den arm geschoten.

Dank den dapperen matrozen, die zich bij de officieren bevonden, werd het lijk weggebragt.

Luitenant Hackett had eene dépêche aan een buiten afliggend piket te bezorgen. Hij nam een binnenweg, werd eensklaps door een in een hinderlaag liggend man aangevallen en terstond gedood. De ellendeling echter, die deze daad verrigtte, werd door onze matrozen gevat, en zonder vorm van proces aan eenen boom opgehangen, waar zijn lijk nog door den wind heen en weder geslingerd wordt. Na deze droevige gebeurtenissen werden onze manschappen zoo woedend, dat zij het dorp, waarbij de laatst gemelde dood had plaatsgevonden, vernielden en toen de *Firm* vertrok stond die plaats, met het grootste gedeelte der omstreken, in lichte laaije vlam.

Het Chinesche vuur scheen zich bij de ligte wapenen bepaald te hebben, geen zwaar geschut was op het escadron gelost geworden.

P. S. Een brief, van eenen vriend ontvangen sedert het bovenstaande werd gedrukt, houdt nog de volgende bijzonderheden in: „Kapitein Bate was bezig, om de stormladders tegen de vijf verdiepingen hooge pagode te doen plaatsen, toen hij gedood werd. Het fort *Lim*, de Pagode van vijf verdiepingen en de oostelijke muur zijn in ons bezit."

N. B. Men ziet uit bovenstaande berigten, dat het alhier in omloop zijnde, en ook in de Javasche Courant van heden opgenomen, gerucht, dat Canton, op den **29**sten December, door de Engelschen zoude genomen zijn, ten eenenmale **Onjuist** en **Voorbarig** is.

CALIFORNIE.

De Prijs-Courant van San Francisco, dd. 4 November, behelst de volgende noteringen omtrent den stand der markt: — De tegenwoordige revolutionnaire stand van Britsch Indië, en de onlusten in China, die men vermoedt, dat den Uitvoerhandel dier landen in groote mate zullen belemmeren, hebben hier een gunstigen invloed uitgewerkt op Suiker, Rijst, Thee, Koffij en eenige andere artikelen. Wij hebben dien ten gevolge aanzienlijke verkoopen in eenige dezer artikelen bijgewoond, tegen verhoogde prijzen, niettegenstaande de voorraad, behalve van Thee, zeer aanzienlijk is. Meer dan 5.250.000 ℔ Rijst zijn verkocht geworden; evenzoo meer dan 2.500.000 ℔ Ruwe Suiker; omtrent 4000 zakken Koffij en 3000 pakken Thee.

Ten gevolge van oorzaken, reeds in den aanhef van ons berigt gemeld, is Rijst belangrijk omgezet tegen prijzen, die, voor zoo verre zij bekend gemaakt zijn geworden, in de meeste gevallen iets hooger waren dan vorige noteringen gedurende eenige maanden.

Tot verleden Zaturdag bestonden de verkoopen van Rijst uit 3,653.500 ℔ Siamesche en Java, 965.500 ℔ China dito, 350.700 ℔ Batavia, 247,800 ℔ Calcutta, en 110 vaten en 25 halve vaten Carolina Rijst. De prijzen, waarvoor de grootste partijen waren verkocht geworden, waren volstrekt geheim, doch de algemeene stemming der markt was tamelijk hoog. In partijen van 50.000 ℔ tot 100.000 ℔ gezifte Siam Rijst, werd de eerste soort tegen 6 @ 6¼ cent verkocht; dito Calcutta tegen 6 @ 6¾ c. en Chinesche No. 1. tegen 4⅞ @ 5¼ c. Kleinere partijen Batavia werden tegen 4 @ 4¾ c. en Java dito op vendutie voor 4½ @ 5 c. verkocht.

Eene groote partij Java Rijst, 600.000 ℔ werd uit de hand verkocht.

Op vendutie werden 197.000 ℔ Batavia tegen 3½ @ 4¼ c. en 175.500 ℔ Chinesche voor $ 3 c. @ $ 5.27½ verkocht.

Van Carolina werden 60 vaten 6¾ @ 50 dito @ 6¼ en 25 halve vaten B. S. 4¾ @ 5 c. ℔ ℔ verkocht.

Hetzelfde blad berigt ook het faillissement van het grootste Bankiershuis in San Francisco, dat der heeren Sather en Church.

Ingezonden Stukken.

WAGEN-VERHUURDERIJEN.

Wanneer men eene zaak in het openbaar wil bespreken, vooral op die wijze, dat het algemeen daaruit nut en voordeel kan trekken, dient men ze in ganschen omvang te kennen, of zich daarmede bekend te maken.

Of de Redactie van het *Bataviaasch Handelsblad*, bij het ontwerpen van haar artikel over de *wagen-verhuurderijen*, voorkomende in No. 5 van dat Blad, die waarheid in het oog heeft gehouden, betwijfelen wij.

Blijkbaar heeft zij het *Reglement, omtrent het houden en gebruiken van paarden en wagens op Java* en *Madura* (Staatsblad **1858** No. **100**), daarbij niet geraadpleegd, of zij zou zich wel gewacht hebben het plaatselijk Bestuur de blaam van nalatigheid en onverschilligheid, die in de drie eerste zinsneden van dat artikel doorstraalt, op den hals te schuiven.

Wel is waar, is den Resident bij dat reglement opgedragen het verleenen der vergunningen tot het houden van wagen-verhuurderijen en het toezigt over den zindelijken staat dier inrigtingen en der verhuurd wordende paarden, wagens, tuigen enz., doch geen jota komt er in voor omtrent de prijsbepaling.

Art. 16 van hetzelve zegt alleen:

«In elk huurrijtuig moet, op een duidelijk zigtbare plaats, een gedrukt tarief voorhanden zijn, bevattende:

» den huurprijs per uur,
« » » halven dag,
» » » geheelen dag,
» » na zons ondergang,
» » voor een persooon,
» » voor meer personen.

» Het gewigt der goederen, dat in elk rijtuig kan
» mede genomen worden, en hetgeen de verhuurder ver-
» der aan het publiek wenscht mede te deelen."

» Dit tarief moet door den Resident voor gezien geteekend zijn.

Wil nu de redactie van het B. H. uit de laatste woorden afleiden, dat de Resident de magt zou hebben om dien huurprijs te regelen, te verhoogen of te verlagen, of ten minste daartoe zijne toestemming te geven, dan vergist zij zich. Ieder wagen-verhuurder is geregtigd zijn tarief, zoo hoog en laag als hij verkiest, op te maken en te bepalen; zonder dat zou het doel van dat reglement » *vrije mededinging* » verloren gaan. Hij behoeft slechts zijn tarief door den Resident voor gezien te laten teekenen en heeft hij zulks heden gedaan, zoo kan hij het morgen eigenwillig veranderen en de Resident *moet* zijn nieuw tarief weder teekenen. Wilde of moest het plaatselijk Bestuur (deszelfs bevoegheid daartoe buiten questie gelaten) van al die veranderingen publicatiën uitvaardigen, dan kon het daaraan wel dagwerk hebben en de puije van het Stadshuis ware misschien niet breed genoeg, om ze aan te plakken. De publicatie hangt in de gedaante eens tariefs in het rijtuig, en daarnáár alleen heeft de huurder zich te regelen. Is het hem te duur, hij trachtte bij een ander goedkooper te regt te komen.

Uit het bovenstaande blijkt derhalve, dat het plaatselijk Bestuur geen magt of invloed kan uitoefenen en ook niet mag, op de prijsbepaling of verhooging van den huur van rijtuigen.

Waarom legt de Redactie van het B. H. dan hetzelve omtrent de sedert kort plaats gehad hebbende verhooging van dien huurprijs, verzuim ten laste? Omdat zij de zaak niet onderzocht heeft.

Het voorname doel, waarom het B. H. in het leven is geroepen, is, (denkelijk toch wel ook met het oog op pecunieele belangen, want anders ware het al te edelmoedig), volgens deszelfs programma, *niet* om het Gouvernement te *verzwakken*, maar om het te VERSTERKEN!!!

Of nu tot het laatste wel het gereede middel is, op deszelfs ambtenaren, onverdiend en ongeroepen, de blaam van nalatigheid en onverschilligheid in het naleven hunner verpligtingen te werpen en het vertrouwen van den burger van den staat daardoor in hen te schokken, willen wij liefst aan de beoordeeling onzer lezers overlaten.

In ons oog is er in de drie eerste zinsneden van bedoeld artikel zoo wat in den wind geschermd. Had de redactie de wenschelijkheid, dat het zóó mogt zijn, betoogd, wij zouden er vrede meê hebben, doch nu is zij te ver buiten het spoor, — niet van den wagen, maar der billijkheid, — gesprongen en moet het niet euvel duiden, dat wij er haar weder inhelpen.

Wij hebben van *Frankrijk* nooit iets gezien, dan een klein gedeelte van deszelfs Noorder grenzen en dat slechts korten tijd; van *Nederland* is ons veel ontschoten en wij willen uit dien hoofde der Redactie van het B. H. de kathegorie niet betwisten, waaronder zij de Indische huurwagens rangschikt. Doch wij hebben geen 15, maar eene 42 jarige Indische herinnering voor ons en volgens die moeten wij stellig verklaren, dat er wel vooruitgang omtrent de huurwagens heeft plaats gehad. Indien de Redactie eene vergelijking had kunnen maken tusschen de plompe, zware wagens, katjes van paarden en de ongekleede koetsiers, op wier naakte, glimmende huid men uit den wagen een vrij uitzigt had, van die, en de nettere en ligtere rijtuigen, betere paarden en gekleede koetziers van deze dagen, dan zoude zij zeker deze onze bewering beamen. Wij erkennen gaarne, dat de koetsiers nog even stom zijn als destijds, maar dat ligt in hunne natuur en zal welligt nooit veranderen. Een zoogenaamde jongen achterop werd noch in het 42 jarig, noch in het 15 jarig tijdvak der hier bedoelde herinneringen, ooit *des morgens*, maar alleen des *avonds* om de flambouw te dragen, verstrekt. Geene bedienden worden er dus thans bespaard en wat nu de tijdelijke ongelegenheid aangaat, dat de koetsier uit dien hoofde soms van den bok moet stappen, om de paarden even in gang te helpen, dat zal wel niet alleen hier in Indië, maar ook in andere landen, trots alle reglementen en bepalingen, plaats grijpen, ten minste als wij geloof mogen hechten, aan hetgeen wij daarover wel eens gelezen hebben.

De redactie van het B. H. zegt verder, dat goede rijtuigen thans niet duurder zijn, dan vroeger; — wij laten dit aan de beoordeeling der wagenfabrikanten over, doch gelooven niet te min, dat zij zich daarin vergist; — dat goed gras en goede paarden meerder kosten dan toen, — dat is waar — maar destijds was de huur voor een rijtuig met twee paarden en eene bank *f* 3. koper, dus 20 percent minder, dan laatstelijk en 40% minder dan thans verlangd wordt.

Is de Redactie hier consequent? Wij gelooven van neen; wanneer de wol duurder is, stijgt ook het laken in prijs. Dit is in alle zaken het gevolg van den hoogeren en lageren prijs der grondbehoeften eener onderneming. Buitendien is de redactie niet zeer juist in de opgave van dien huurprijs in vroegere jaren, 42 jaren geleden was die een spaanschemat, die gelijk stond met drie ropeijen zilver; toen de Nederl. zilveren gulden in wandeling kwam drie derzelven; na de invoering van het decimale stelsel en overvloed aan koperen munt *f* 3—50 koper (bij eenige weinige chineesche onderkruipers slechts *f* 3— koper) en bij het invoeren van het Recepissenstelsel weder drie recepissen. Men ontwaart hierdoor, dat er in 42 jaren bijna geene, of slechts eene niet noemenswaardige afwisseling van tien duiten in dien huurprijs heeft plaats gehad.

Maar de redactie heeft eene groote oorzaak dier prijsstijging, die niet alleen op de wagenverhuurderijen, maar mede op ieder huisgezin te Batavia drukt, vergeten, namelijk de meerdere duurte der eerste levensbehoeften voor den inlander, vooral van het art. Rijst, dan in vroegere jaren, en dit verschil bedraagt zoo wat 80 à 100%. Hieruit is voortgevloeid, dat den Inlandschen bedienden van lieverlede hooger loon moest worden toegekend. De wagenverhuurder, die voorheen een staljongen *f* 5 koper 's maands betaalde, betaalt er nu stellig *acht* en dit gevoegd bij de erkenning der redactie, dat gras en paarden duurder zijn dan vroeger, mogen wij ons nog verwonderen, dat wij er zoo genadig afkomen en de wagenverhuurders hunne eischen niet hooger stellen. Voorzigtig, Redactie, maak geen slapenden wakker!

Eene *exceptie*, zoo als die omtrent den slakkengang van zeer enkele huurwagens op den voorgrond te stellen, gelijk de redactie doet, levert nog geen bewijs, dat de gansche inrigting niet deugt. Veelal ligt dit aan de huurders zelven en de redactie erkent verder, dat deze dikwerf de koetsiers dwingen te spoedig te rijden en het rijtuig langer aanhouden, dan zij, volgens het tarief, (door den verhuurder opgemaakt) regt hebben. Trouwens onder een troep gezonde schapen, loopt wel eens een s. . . . . n en ons gevoelen omtrent dergelijke uitzonderingen, hebben wij reeds hierboven blootgelegd, sprekende over de tijdelijke ongelegenheid, dat een koetsier soms moet afstijgen, om de paarden voort te trekken. Niets is volmaakt in de wereld en het dus een weinig te veel gevergd, dat de huurrijtuigen niet in dit levensongemak zouden deelen.

De wetgever heeft niet bepaald, hoe lang en hoe ver een span Indische paarden voor een huurrijtuig mag loopen. Hij kon dat ook niet, indien hij de » *vrije mededinging*," die wel tot grondslag heeft » *vrije beschikking van ieder over zijn eigendom*, niet te kort wilde doen. Ieder wagenverhuurder moet volgens die stelling zijne eigene belangen kennen en dat zij dit doen, blijkt ons door een voor ons liggend tarief van een hunner, waarin gezegd wordt, dat de paarden niet verder mogen loopen dan vier palen van de wagen verhuurderij en terug. Dat tarief hangt in het huurrijtuig; de huurder kan het lezen; — is hem de afstand te kort, hij beproeve meer naar zijn zin tetegt te komen. Dit is een gevolg der *vrije mededinging*.

Het verlangen der Redactie, dat aan ieder huurrijtuig een vast, van buiten zigtbaar nommer gegeven en de aanwezigheid der tarieven in dezelven verpligtend gemaakt worden, toont weder hare onbekendheid met het aangehaalde reglement aan. Zij bukke en zal het bepaalde merk onder den bok gebrand vinden; (alinea 2 van art. 13) — Zij kijke in het rijtuig en zal het tarief daarin zien hangen (alinea 1 van art 16). Bijzondere bepalingen omtrent dat tarief kan het plaatselijk Bestuur niet maken; zulks hangt, zoo als wij hebben aangetoond, alleen van den wagenverhuurder af. Bemoeide de Resident zich daarmede, dan zoude men weer van één anderen kant, de hemel weet welk een geschreeuw over willekeur en verguizing van bepalingen hooren opgaan.

En nu nog de wensch der Redactie, dat de koetsiers naauwkeurig bekend moesten zijn, met de regten der wagenverhuurders!!! Behoort die niet onder uwe vrome wenschen, waarde Redactie? Wij zagen u wel eens gaarne aan het hoofd eener uitgebreide wagenverhuurderij, alle morgens bezig uwen onderhoorigen koetsiers (meestal *Bantam's Bodokh*, die, na zes maanden staljongen te zijn geweest, op den bok springen en beproeven te rijden) uwe regten overredend in te stampen. Wij gelooven dat gij en ieder ander het spoedig moede zoudt worden en misschien gaarne toevlugt willen nemen tot een ander middel, indien het slechts veroorloofd ware. Uw geduld zou u gaauw verlaten. Vraag toch het mogelijke, en verg niet van de mingunstig bedeelde geestvermogens der Inlanders, vooral bij de lagere klasse, datgene, wat men een Europeschen koetsier ter naauwernood zou kunnen inprenten. Buitendien, wij herhalen het, het tarief hangt in den wagen, de huurder weet daardoor waaraan zich te houden, en doet hij het niet, de koetsier zal wel, uit zoogenaamd ontzag voor den Europeaan, zwijgen, doch niet te min, door zijne nog grootere vrees voor zijn Madjikan gedreven, het, te huis komende, dien mededeelen en deze er zich wel op weten te verhalen. Wij gelooven, dat de voorbeelden daarvan bij de policie niet zeldzaam zijn.

Geenszins was het onze bedoeling met deze regelen de verdediging van het Reglement omtrent het verhuren van rijtuigen, of die der belangen van de wagenverhuurders op ons te nemen. De laatsten zijn niet altijd van de vriendelijksten en inschikkelijksten en onzes inziens zou dat reglement, ten gerieve van het publiek, wel eenige zeer dringende wijzingen mogen ondergaan. Dan wij houden daarbij, tijd, plaats en omstandigheden, doch vooral de billijkheid in het oog, en wilden slechts aantoonen, dat men gemakkelijk ieder onderwerp bij den kop kan vatten, om er over te schrijven; — het papier is geduldig; — doch goed, degelijk en met zaakkennis te schrijven, is toch iets anders.

BATAVIA 18 *Januarij* 1858. W. L. RITTER.

Beschouwingen *omtrent den lagen verkoopprijs der, op den 31 December 1857 te* Padang *openbaar verkochte,* Gouvernements *Koffij.*

De laatste, van *Sumatra's Westkust* ontvangene berigten deelen mede, dat eene hoeveelheid van 40.000 picols Gouvernementskoffij, bij openbare veiling te *Padang*, niet meer heeft opgebragt, dan gemiddeld *f* 23,— (drie en twintig gulden) per picol, terwijl vroegere prijzen tusschen de *f* 35 en *f* 36,— per picol bedroegen, zoodat deze veiling, over 40,000 picols berekend, *een half millioen gulden* MINDER heeft opgebragt, dan voorheen het geval is geweest. A qui la faute? Men oordeele zelf.

Bij verschillende gelegenheden en onder verschillende vormen, hebben mannen van erkende bekwaamheid aangetoond, hoe verkeerd en nadeelig de gevolgen zijn eener vereeniging der attributen van regeren en handeldrijven. Men bepaalde zich echter slechts tot het aanheffen van klaagliederen, die tot niets leiden, zoo lang het Gouvernement in de gedwongen omstandigheid zal blijven verkeeren, deszelfs inkomsten op belastingen in natura te moeten laten berusten; de onzekerheid en de verliezen, waaraan 's Gouvernements inkomsten op die wijze blootgesteld blijven, worden volmondig met die mannen ingestemd en betreurd. Dan eens en vooral valt daaraan nu, en zeker ook in langen tijd, niets te veranderen.

Veel meer dan nutteloos hierover te zuchten, zal gewis een onderzoek baten, of door eene goede onderscheiding van zaken, en door eene toetsing aan de verre weg nog te weinig geachte staathuishoudkunde, niet veel in de handelwijze van den souverein-handelaar op te merken valt, waardoor 's lands kas tegen verliezen kan worden behoed, die het zoo dikwerf, en, gelijk in dit geval op *Padang*, op zoo gevoelige wijze, treffen.

Het nadeelig verschil van *één half millioen gulden* tusschen hetgeen de Koffij te *Padang* heeft opgebragt en zou hebben kunnen opbrengen, schijnt voor den soeverein-handelaar oppervlakkig slechts eene *winstderving*; om twee voorname reden is *zij* echter een werkelijk *verlies*:

1° *Omdat de grondslag der handelingen van den soeverein, bij transactien van koophandel, van die van den koopman verschillen, zoodat bij den eenen een werkelijk verlies is, wat bij den anderen slechts eene winstderving heet.*

2°. *Omdat bedoeld nadeelig verschil grootendeels had kunnen worden voorkomen, door het behartigen van staathuishoudkundige voorzeggingen.*

Alvorens verder te gaan, komt het niet overbodig voor op te merken, dat de staathuishoudkunde in het algemeen slechts als eene bijzaak aangezien en alleen als ter loops nu en dan bijgebragt wordt, zonder in aanmerking te nemen, dat de aanwending dier wetenschap hoofdzakelijk berust op naauwkeurig waarnemen en aanteekenen van honderde omstandigheden, die in verband met hoofdbeginselen, bijna voor iederen tijd en plaats, verschijnselen voortbrengen, wier waarneming eene naauwgezette en afzonderlijke bezigheid dient uit te maken, om in de voorzegging genoegzaam vertrouwen te kunnen stellen.

Eene waarheid is het, dat de staathuishoudkunde stiefmoederlijk wordt behandeld, omdat men te weinig acht slaat op den middelijken en onmiddelijken invloed dier wetenschap op handelingen, zoowel van maatschappelijken als van staatkundigen aard; men acht haar gering en binnen het bereik van een ieder, omdat de duizenden dwaalwegen, waarop men zoo ligt in de toepassing geraakt, niet in aanmerking worden genomen.

Indien het ondertusschen waar is, dat eene goede aanwending der staathuishoudkunde b. v. het onderwerpelijk ondervonden verlies van *één half millioen gulden*, zoo niet geheel, dan toch grootendeels zonde hebben kunnen *voorkomen*, dan zal het uit eenen opzettelijke en meer vertrouwelijke toepassing dier wetenschap wel boven allen twijfel verheven zijn en welligt de behoefte gevoeld worden, om eene afzonderlijke afdeeling aan het gebied der staathuishoudkunde en daartoe noodige bescheiden van Gouvernementswege toe te wijden, want de kennis der grondwetten van die wetenschap is wel het middel, maar ook de juiste en bijgehouden kennis der noodige daadzakelijke bescheiden, de onbedongene voorwaarde tot eene gereede toepassing.

De ten deze bedoeld wordende bescheiden zullen door een ieder, met staathuishoudkunde bekend, wel begrepen worden en vallen hier buiten behandeling, om liever overtegaan tot het bewijs van het aangevoerde sub

1°. *dat de grondslag der speculatieve handelingen van den soeverein-handelaar zoodanig verschilt van dien des koopmans, dat de een werkelijk verliest, wat voor den ander slechts winstderving is.*

Hiertoe neme men aan, dat (om bij één onderwerp te blijven) de koffij, met inbegrip van vervoer en andere kosten van dien aard, te *Padang*, eene waarde heeft van gemiddeld 18 gulden per picol; — bij eventuelen verkoop, zooals die onlangs heeft plaats gehad, tegen 23 gulden, zou de koopman, in de vooronderstelling dat die verkoop voor zijne rekening plaats vond, bruto 23—18 = 5 gulden per picol gewonnen hebben, met eene winstderving van 35—23 = 12 gulden per picol, — de soeverein-handelaar daarentegen verliest 35-(18+5) = 12 gulden per picol.

Dit verschil tusschen verlies en winstderving is voornamelijk gelegen in de omstandigheid, dat de grondslag van berekening des koopmans hoofdzakelijk rust op tijdbesparing en, zooveel mogelijk, verveelvuldigde aanwending van het kapitaal, terwijl bij den soeverein-handelaar de schatting van het oogenblik op den voorgrond staat.

En inderdaad de koopman, met een kapitaal van *f* 100,000, zal, indien hij die som in den loop van het jaar, door bespoedigde omzetting, zesmaal heeft weten aan te wenden, volkomen gelijkstaan met den koopman, die, met een actief van *f* 600,000, dat kapitaal slechts eens zal hebben doen circuleren.

Bij den koopman staat dus voornamelijk op den voorgrond: *spoedig verkoopen*; — bij den soeverein handelaar zijn beweegredenen van geheel anderen aard van waarde.

De soeverein heeft een bepaald bedrag aan uitgaven te dekken, die gevonden worden uit den slechts eenmaal te bewerkstelligen verkoop van zijn natura-inkomsten. De opbrengst daarvan na den verkoop blijft eens en vooral, na gedeponeerd te zijn, onaangeroerd; althans het totale bedrag neemt uit zichzelf *met den tijd* niet toe, gelijk zulks bij den koopman het geval wel is; — de vergoeding der winstderving, door den koopman gezocht en gevonden wordende *in den tijd*, moet door den soeverein derhalve gemist worde, indien hij die niet in den verkoopprijs weet te verhalen.

Bij den soeverein is dus voornamelijk van waarde de grondregel: *duur verkoopen*.

(*Wordt vervolgd*).

L. K. VAN SWIETEN.

Scheepsberigten.

Straat Sunda doorgezeild.

Datum.	*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Van*	*Datum.*	*Naar*
Jan. 11	Spaansch	Villa de Bibadeo	Jon W. Conde	Manilla	24 Dec.	Coruna
»	— Nederl.	Stad Gouda	R. D. Breuning	Rotterdam	30 Sept.	Batavia
»	— Engelsch	Lady Shelburn	Adam Dabbie	Melbourne	28 Nov.	Singapore
» 12	»	Richard Thornton	James Kamsaij	Singapore	1 Jan.	Londen
»	— Hamburgsch	Louisa en Leonide	P. G. Schmidt	Foochow	26 Dec.	Falmouth
»	— »	Christina	G. P. N. Binder	Manilla	28 »	Sydney
»	— Rsotock	Johannes Kepler	Stph, Jantzen	Adelaide	17 »	Batavia
»	— Amerikaansch	Hydra	Parker	Macao	23 »	New-York
»	— Engelsch	Starlight	H. Scharchill	Liverpool	5 Sept.	Singapore
»	— Nederl.	Zaanstroom	R. L. Schaap	Amsterd.	4 Oct.	Batavia
»	13 Engelsch	Menann	N. Andreas	Shanghai	26 Dec.	Londen
»	14 »	Anne Rosden	John Fox	Singapore	4 Jan.	Londen
»	— Nenderl.	Ouderkerk a/d. Amstel	H. Zinger	Batavia	10 »	Holland
»	— Hamburgsch	Pathfinder	J. Weirather	Shanghai	29 Dec.	Hamburg
»	— Chilinn	Mescedes	A. Loff	Hongkong	30 Dec.	Valparaiso
»	14 Spaansch	Amerika	Batino Magier	Manilla	30 Dec.	Cadix
»	15 Engelsch	William Stewart	R. Bram Will.	Hongkong	30 »	Londen

In lading liggende Schepen te *Batavia*.

Vlag		*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Bestemming.*	*Agenten.*
Nederlandsch	bark	Zeenimph.	E. Orré.		Haager en Schuurman.
"	"	Julie Claire*.	A. van Oosteroom.		"
"	schip	Nederland*	P. Van den Berg.		"
"	"	Minister Pahud.	F. Kievit	Suriname	"
"	bark	Vier Gebroeders	Bunck	Rott. via Cher. en Sam	B. Kopersmit en co.
"	"	Sara Alida Maria*	Stapert	Amsterdam.	"
"	"	Maastroom	F. Mellema		J. Cezard en co.
"	schip	Lammina Elizabeth	Gerten		"
"	bark	Vrouw Johanna	J. Kettler	Nederl. via Tjilatj.	"
"	schip	Anna en Helena	de Boer.		"
"	"	Sephir*	N. J. de Vries		Reynst en Vinju.
"	schoen.	Joan*	C. Lasueur.	Padang.	van Ommeren Rueb en co.
"	bark	Nagasaki*	la Brand	Samarang.	"
"	schip	Herman de Ruijter	P. J. Feynt	Samar. en Soerab.	Jacometti en co.
"	bark	Stad Dokkum*	N. van der Werff,	Soerabaija.	"
"	schip	Henriette Geertruide*	F. C. de Boer	Amsterdam.	"
"	bark	Zaanstroom*.	R. L. Schaap.	Samar. en Soerab.	Schimmelpenninck en Co.
"	"	Grootmeester Nationaal*	A. T. Giesse		"
"	"	President Ram*	J. R. Ulrich		Landberg Bezoet de Bie en co
"	"	Nijverheid	E. L. Kerkstra		"
"	"	Alblasserdam.	L. van der Lindern		"
"	"	Stad Gouda,	Breuning	Banka.	Dümmler en co.
Nederl. Ind.	"	Djeneer*	Said bin Alie	Banjermassing.	D. N. Buijs en co.
" "	schip	Lion*	Sech Ghanan	Samarang.	"
" "	bark	Amsterdam*	Hadjie Afief	Soerabaija.	"
" "	brik	L'Esperance	Valberg.	Samarang.	"
" "	"	Atiat Rachman.	Oema Fakier	" en Banjermass.	"
" "	bark	Almansoor*	Sech Salman		"
" "	"	Anis Balgair*	Said Alie bin Djin.		B. J. Jacobs.
" "	"	Noerban	D. F. Farkevisser.	Soengijliat	"
" "	brik	So-ootdin	Sech Jamani	Banka.	"
" "	bark	Lachmadie	Worthington	Soerabaija.	"
" "	"	Java*	D. de Wilde		"
" "	"	Generaal Michiels*	Lehure	Nantes.	de Weerdt Ruyl en co.
Fransch.	schip	Notre Dame de Bon-Port*.	Rangin		Haager en Schuurman.
"	bark	Manuel*	V. Albo.		J. Cezard en co.
"	"	Bougainville*	J. B. Sinclair,		C. Bahre en G. Kinder.
Engelsch.	"	Margaret West*	Grayburn		"
"	"	Gending Star*	Matheron		Martin Dyce en co.
"	"	Fleda*	Wallace.		Adam en co.
"	schoen.	Oxus*	Conradi		"
"	brik	Highlander*	D. B. Burnes		"
"	schip	Equator*	Hadjie Baändjie		E. Moormann en co.
"	"	Alexander John Kerr*	P. B. Bowser	China.	"
Amerik.	bark	William Sprague	J. Parker		B. J. Jacobs.
Zweedsch.	brik	Maria Theresia.	Lindstrom.		Busing Schröder en co.
"	"	Törsaket*	C. Petterson		J. Cezard en co.
"	bark	Catharina*	Olsson	Zweden.	"
"	"	Hebe*	C. Talkerg		"
"	brik	Balder*	Sjöberg	Falmouth.	E. Moormann en co.
"	schip	Sophia*	E. W. Berns	Nederland.	Metzendorff. Wilmans en co
"	bark	Else.	W. Struse	Nederland	"
Pruis.	schip	Hermann en Emme	J. E. Kaijser	"	"
"	"	Java*	E. Jorgan	"	"
"	"	Horizont*	E. Becher		"
"	"	Manila*	L. Behrens	Soerabaija.	"
"	bark	Schiller*	C. Guldager		C. Bahre en G. Kinder.
"	"	Alardus*	F. C. Sejerstad		"
Brem.	"	Conder.	H. G. Breithaupt.		"
"	bark	Ocean*.	J. Farrelmann		"
"	"	Generaal Jacobi*	Wieland		"
Hanov.	"	Adèle			Paine Stricker en co.

De Particuliere Schepen zijn aangeduid met een *

Aangekomen Schepen te *Soerabaija*.

Datum		*Vlag*		*Namen der Schepen*	*Gezagvoerder*	*Van*
Jan.	8	N. I.	kotter	Little Tot	Katjong	Pasoeroean
"	—	Breem.	schip	Shakspere	C. H. Techter	Batavia
"	9	Ned.	"	Emma Gonda Sara Clasina	N. Bademaker	"
"	—	"	bark	Hector	M. Paulina	Tjilatjap
"	10	"	"	Tatas Banjarmassing	Sarif Moht. bin Abd. Bahar.	Batavia
"	—	"	"	Atiatool Barie	Sech Abdulla Bahaweris	"
"	11	"	"	El Maschoor	Sech Aw. bin Oem. Bahauan	Koete
"	—	Zw.	brik	Marij	C. Silverspan	Batavia
"	12	Ned.	st. schip	Macassar	F. H. Schmidt	"
"	—	"	bark	Fathool Wahap	Sech Aboe-Bakar Basaib	Pontianak

Vertrokken Schepen van *Soerabaija*.

Datum		*Vlag*		*Namen der Schepen*	*Gezagvoerder*	*Naar*
Jan.	9	Ned.	schip	Louisa Marja.	P. Tjebbes.	Nederland.
"	10	"	"	Princes Amelia.	L. W. van Bijn v. Alkemade	Nederl. over Pasoeroean.
"	—	" Ind.	schon.	Bella.	Ngaidin.	Pasoeroean.
"	—	"	kotter	Crabbe.	Mardam.	"
"	11	"	schoen.	Bientang-Tjaigoan.	Ong Kanghan.	Balie (Badong.
"	—	"	"	Carolina.	Pa Nobr.	Pasoeroean.

In lading liggende schepen te *Soerabaija*.

Vlag.	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Bestemming.*	*Agenen.*
Nederl.	Antoinette	de Winter	Eng. via Batavia	B. J. van Eck en co.
"	Henriette	M. van der Veen	Nederland	"
Amerik.	Norman	Swell		Fraser Eaton en co.
Nederl.	Maria Elise	M. van de Putte	Amsterdam	P. Kervel en co.
"	Stad Leijden	van der Worm	Nederland	Schimmelpenninck en co
"	Osiris	W. H. Cramer	Amsterdam	Ruyl Cramer en co.
"	Pieterschoenmaker	van Vreden	"	"
"	Honingby	van Marion	"	"
Amerik.	Yankee Ranger	H. Hoffman	Nederland	"
Nederl.	Gezina	S. Burggraaff	Amsterdam	"
"	Equator	J. G. Appel	"	P. Kervel en co
"	Maria Adriana	A. Blom	"	"
Ned. Ind.	Tatas Bandjermassing	Sarif M. b. A. Baharoon.	Banjarmassing.	Gezagvoerder.
" "	Joedul Hair	Sech Al. b. A. Bargabeh	Grissee.	"

Aangekomen schepen te *Samarang*.

Datum.		*Vlag*	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerder*	*Van*
Jan.	7	N I	schoen. Gout Hoan	Todiwongso	Rembang
"	9	"	bark Pielades	A. de Wolff	Macao
"	10	"	bark Joedul Karim	Basbaie	Batavia
"	—	"	stooms. Palembang	Roseboom	Batavia
"	12	"	brik Jeann. Maria	S. v. Hulstijn	"
"	—	"	bark Ellen	Wentholt	Indram.
"	—	Ned	bark Nassau	Verginius	Batavia
"	—	"	schip Princes Sophia	Hoffman	"
"	—	Zw	bark Fannij	Wulff	"
"	13	N I	bark Fathal Hair	Bahaloan	Emoij
"	14	"	bark Mandarin	Tjioe Ingaing	"

Vertrokken schepen van *Samarang*.

Datum.		*Vlag*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders*	*Naar*
Jan.	8	N I	bark Fath. Wadoel	Aljoevrie	Bandjar.
"	9	Fr	schip Le Gange	Touchet	Fr.
"	—	Ned	bark Ned. en Oranje	Roesier	Nederl.
"	11	"	bark Louis	Hövig	"
"	—	N I	stooms. Palembang	Roseboom	Soer.
"	12	"	brik Eljeser	Aboebakar	"
"	13	"	bark Bient. Anam	de Gee	Padang
"	—	Ned	schip Elis. Johanna	Oomkens	Nederl.

Aangekomen Schepen te Batavia.

Datum.		*Vlag.*		*Namen der schepen*	*Gezagvoerder*	*Van.*	*Datum.*	*Agenten.*
Jan	15	Ned.	schip	Nederland	P. van den Berg	Amsterdam	16 Oct.	Haager en Schuurman
"	—	"	bark	Vlaardingen	v. Dusseldorp	"	16 "	de Weerdt Ruijl en co.
"	16	Siamsche	"	Gossing	Tan Tjing	Siam	24 Dec.	Gezagvoerder
"	17	Ned. Ind.	"	Yati Liong	J. F. Scheel	China	26 "	Lim Goat
"	[illegible]	"	schip	Minister Pahud	T. Kievit	Macao	7 Jan.	Haager en Schuurman
"	—	"	bark	Twee Gezusters	P. Ruigekamp	"	7 "	B. Kopersmit en co.

Vertrokken Schepen van *Batavia*.

Datum.		*Vlag*		*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Naar.*
Jan.	17	Ned.	bark	Asia.	C Abrhams Jr.	Amsterdam.
"	—	Ned. Ind.	"	Almadanie	Hadjie Sadik	Soerabaija
"	18	"	"	Rachmanie.	Intje Taetoe.	Banjermassing.
"	—	Ned.	"	Loevestein.	C. Vonck.	Nederland via Indramaijoe,
"	—	"	schip	Anna Digna	G. Ommen.	Amst. via Pass.
"	—	Zweed.	brik	Emelie.	N. W. Wulff.	Soerabaija
"	—	Z. M.	stooms.	Bali.	Luit. t/z. 1 kl. J. v. Capellen	Koerst om de Noord Oost.
"	19	Ned.	bark	Alcijone.	H. C. Haacke.	Nederland via Padang
"	—	"	"	Jan Daniel	Hagers.	Rott. via Cher. en Sam.
"	—	"	schip	Helena Christina	C. Tjebbes.	Samarang en Soerabaya
"	—	Engelsch	bark	Relling Ware.	J. Parker	China.

In lading liggende Schepen te *Samarang*.

Vlag		*Namen der Schepen*	*Gezagvoerder*	*Bestemming*	*Agenten*
N. I.	bark	Justina	M. J. Meijer	China	Gezagvoerder
"	schoener	Mastora	Mohamat Amin	Bandjarmasing	"
Ned.	schoener	Valparaiso	E. J. Kok	Nederland	Dorrepaal en co.
N. I.	schip	Sara Eleonora	D. Schuijmer	Batavia	"
Frans,	bark	Camoëns	Gou Siaume	Frankrijk	"
"	brik	Alice et Helene	G. du Laurier	"	"
N. I.	bark	Marianna Anthoinette	J. Winter	Batavia	B. Kopersmit en co
"	schip	Gout Hoan	Todiwongso		Gezagvoerder
"	brik	Jeanette Maria	S. van Hulstijn	Bdj. en Tim. Koep.	"
"	bark	Ellen	T. A. P. Wentholt	Indramaijoe	B. Kopersmit en co.
Ned.	bark	Nassau	E. Verginius	Soerabaya	van den Broek en Vueckens
"	schip	Princes Sophia	A. L. Hoffman	Nederland	Dorrepaal en co
Zw.	bark	Fannij	F. F. Wulff	Stockholm	"
N. I.	bark	Pilades	A. de Wolff		Gezagvoerder
"	bark	Djoedel Karim	Sech Achmat Basbaie		"
"	bark	Fathal Hair	S. M. b. Oemb. Bahaloan		"

AANGEKOMEN PASSAGIERS TE BATAVIA,

van den 16 tot en met den 19 Januarij 1860.

Met het Ned. schip *Nederland*, kapt. *P. van den Berg*, Mevr. *van der Meulen* en *familie*, de heeren *Wittenberg* en *familie*, *de Lange*, *Roos* en Mejufvrouw *Meiners* van *Amsterdam*.

Met het Ned. schip *Minister Pahud*, kapt. *F. Kievit*, met 266 *Chinezen*, van *Macao*.

Met de Ned. bark *Twee Gezusters*, kapt. *P. Ruigekamp*, met 243 *Chinezen*, van *Macao*.

GEDRUKT BIJ H. M. VAN DORP, TE BATAVIA.